

EESTI NOORUS

NOORSOO
KULTUURI
AJAKIRI

ILMUB
ÜKS KORD
KUUS

TELLIMISHIND
1 aasta päälle Kr. 1.80
1/2 aasta pääle „ 1.—
1/4 aasta pääle „ 0.50

KUULUTUS-HINNAD:
1 lehekülge . . . Kr. 30.—
1/2 lehekülge . . . „ 15.—
1/4 lehekülge . . . „ 7.50

TOIMETUS JA TALITUS TALLINNAS, LOSSI PLATS 4 TELEFON 429-77

Detsember

Nr. 12 — 1931

III aastakäik

Jõuluõhtu saanisõit.

SISU: Tosin jõuluingleid — J. Jalk. Au olgu... — Miina Herman. Matkal saartel — E. Ahve. Nooruse hind — R. Grauberg. Jääroos — Käbin Käesoo. Küla noorsoo organiseerimine — H. Peep. Jõulu tähistel — Ago Jõger. Kirjandus ja külanoorus — H. Kelmentsov. Meid peaks huvitama see küsimus — E. Idla. Suuskade valmistamisest — E. Velber. Lihtsama tervituse poole — Ed. R. Enam usku — S. Kõiv. Noored loomakaitsetöös. Noored põllumajandustööl — J. Ümarik, A. Tealane, E. M-n, V. Leetberg, A. Meikop, A. Veegen, R. Kuku, Kirje Taanist ja Soomest. Tallinna noorte Taani retk — Richard Mõistlik. Muljeid ÜENU esituskogust — A. Meil, H. Vari. ÜENU osak. elust. Tähed ÜENU sporditaevast. Uusi raamatuid, kuulutusi, pilte.

Läbimüügi poolest on

ETA

UNION

*jalanõud
ja nahavabriku saadused*

1

KOHAL

See hea tagajärg saavutati sellega, et vabrik on valmistanud head kaupa ja seda müünud mõõduka hinnaga.

Noored, ostke ainult kodumaa saadusi!

KES ÕHUTAB

ETA

kodanikke kindlustama oma varandust ja elu, — see teeb tõsisit kultuuritööd.

Noored, pange käed külge!

ESIMENE EESTI ÜHIST. KINDLUSTUSSELTS

EEKS

ASUTATUD 1866.

Peakontor:

Tallinn, Lai tän. 1

omas majas

Telef. 438-85, 445-07

Esindajad üle kogu Vabariigi.

Tosin jõuluingleid.

Piirisilma vabadik ja suur puuroomakas Kustas raius metsas puid. Juba hommikusest videvikust saadik kuuldus säält salust ta kirve kaja. See vaibus lõunaajal natukeseks ajaks, mil Kustas istus kännu otsa maha ja otsis kaasa võetud leivakotist välja jupi keedetud lambaliha ja leiba, mida sulatas enne tule ääres hammastele puretavaks, pärast mida eriti lambaliha maitset imehästi, kuna leib maitset nagu leib ikka. Kui see söödud ja üks jupp

ülejäanud [leiba keeratud jälle toidukoti nurka tagasi, Kustas võttis kokkukeeratud kasukast välja pudeli magusa teega, mis küll oli külm, ent siiski rohkem kui paljas vesi. Päälegi kui seda paljast vett külmal talveajal metsast polnud võtta kusagilt.

„Ekssanäe, mõtles Kustas, rüübi siin nagu väike laps magusat vett. Tea, mis eidel olnud arus, et teinud selle nii magusa.“

Säälsamas Kustasele tuli jälle meele, mis töö hoos nagu ei püsigi kindlalt meeles. Täna ju on jõulu laupäev, poolenisti suur püha isegi. Eit hommikul ju kinnitas, et tulgu hästi vara koju. Kuid pole neil suur elustus, pole

mõtet minna koju vahtima, kui töö kisub tegema ja suured pühad paistavad puhkamiseks ees. Algavad päale magusad jõulupühad, seepärast eitki teinud kaaspandud tee nii magusa, et paistab nagu oleks ta hommikul olnud kas eriti heldes tujus või suhkrule hirmsasti vihane.

„On ta mul olnud täna mesilane jah,“ arutas Kustas, kui rüüpas pudeli põhjast viimase tilga ja nägi, et pudeli põhja jäi veel kord sulamata suhkrut. „Tujud on naistel, tujud. . .“

Selle juures Kustasel tuleb nüüd selgesti meelde, et kui eit hommikul ulatas talle pudeli, siis ta silm oli niiske. Siis Kustas ei saanud asjast aru, sest ta ei teadnud, mis oli pudelis, kuid nüüd ta mõistab, mis eit sellega mõtles. Juba sügisest saadik ta rääkis jõuludest ja valmistas ette, et pühadeks ju tulevad koju lapsed. See rõõm tal kasvas iga päevaga, kuid eilane päev tõi seda suurema pettumuse. Just nagu kokkuräägitult saabusid eila kirjad kõigilt lastelt linnades, et sõita ei saa, see ja see asi ees, pole kuidagi võimalik. Neid lugedes eit jäi vait ja Kustas jäi vait, kumbki ei lausunud kummalgi sõna ja ei tulnud juttu üldse nendest kirjadest. Kustas sai väga hästi aru, mida mõtles eit, see oli ju otse iseoma südamest lugeda, kuid see oleks olnud ka oma kõrvadele valus, kui nad mõlemad oleksid üksteise võidu hakanud lapsi siunama pühade eel. Väliselt vaikselt võeti vastu see teade. Kuid eide südames see kõik arenes selleni, et ta hommikul lisas mitmekordse hulga suhkrut, jõuluks laste jaoks koju toodud suhkrut, Kustase teepudelisse, sellele ainsale, kes talle jäänud alles ja ikka jääb.

Kustas polnud ise nii hell. „Vabanduskirju kirjutama olen ma nad õpetanud, muud midagi,“ mõtles ta vaikse etteheittega. Polnud mugav jännata kõigi nende mõtetega, seepärast Kustas haaras jälle pihku kirve ja hakkas võtma maha puid. Tundus et tal kirves täna löi isegi vihasemalt puusse.

Jõulueelsed päevad on lühikesed ja varsti Kustas märkas esimest videviku varju langevat metsatüvede vahele. Hari-

likult ta töötab, kuni silm veel seletas, kuid täna ta löi nüüd kohe kirve püsti, toppis piibu täis, pani tule otsa ja asutas siis kojuminekut. Kirve peitis ära, seda tuleb töö jätkudes siinsamas tarvis, kuid selga võttis ta püssi, mis tal oli juba mitu päeva kaasas, kuna mõnigi kord jänes hiilis üsna juure ja tekitas magusa kujutluse jänesepraest jõululaulal. Kuid kui püss oli kaasas, ei tulnud jänes enam. Niisugune kade ja kaval jänes. . .

Hämarus, kui ta on hakanud juba las-kuma, siis jõuab kiirete sammudega. Kui Kustas juba astus metsateed kodu poole, polnud enam täitsa valge, pime ka veel mitte. Kustas mõtles, et nüüd saab just parajasti selleks ajaks koju, kui talurahas kõik on saunast väljas ja kord on tema käes. Selle mõtte juures ta heitis silmad kaugemale teele, et hämaruse tihe-dusest otsustada, kas ta arvestus on õige. Sääl ta aga nägi, et üks pisike koerake või kes jookseb otse vastu. Teisel het-kele Kustasele oli selge, et see pole koer, see on vana rebane ise, nuusib maas jä-nese jälgi või mida. Üks käsi haaras püssi järele, kuid teisel olid teised mõt-tes. Ning rebane mõne pika silmapilgu järele märgatas oma hajameelsust, hüppas teelt metsa.

Kuis see kõlbaks kui jõuluõhtuses vi-devikus kajaks kaugemale püssipauk? Kui Kustas sammuks koju verine loom näpu otsas? Ja misjaoks, kelle jaoks ahnitseda veel pärast neid kirju?

Siiski Kustasel oli mõningaid õigusi rebase nahale. Tema polnud senini tei-nud rebasele kurja, kuid rebane aga te-male küll. Alles kuu aja eest läks kadu-ma üks Kustase kana, kelle muu töö see oli kui rebase oma. Oli kana ja äkki ei olnud enam, sai temast rebasele suutäis ja muud midagi. Ja seesama rebane tuleb veel kallil jõuluõhtul ajama pähe ahneid ja kiusavaid mõtteid. Kustas on nende mõtetega jälle hädas, kuid katsub siis kõigest jõust neid unustada. Surub omale pähe mõtet, et ta pole rebast näinudki.

Jõuab siis koju. Aeg on umbes see, mis ta arvestas. Eit pole siiski lõpetanud kõiki välistöid, õiendab veel midagi kaevu juures.

„Kas sa veel õhtule pole jõudnud?“ küsib Kustas.

„Ei ole. Läks palju aega ära külalisi vastu võttes.“

Hääl on eidel rõõmus ja hell.

„Kas nad siis ikka tulid?“ küsib Kustas.

„Kes nad?“

„Tead isegi, keda ma mõtlen. Lapsed ikka.“

„Lapsed küll tulid jah, aga mitte meie lapsed.“

„Mis lapsed siis?“

„Tulid jah. Jõuluinglikesed väikesed, üsna ootamata. Küll sinagi rõõmustad, kui neid näed. Tule tuppa vaatama.“

Kustas polnud selliseid, kes usuks mõnda jõuluime või muud sarnast. Ega ta pole laps, ta teab küll, kuidas on lood siin maailmas inglite olemasoluga, olgu teises ilmas lood kuid nad sääal on. Teises ilmas neid võib muidugi olla, selle üle ei maksa vaielda poolt ega vastu, aga siin maailmas neid pole nähtud vähemalt selle aja jooksul, mil Kustase silmad on olnud lahti. Kuid midagi ometigi peab olema sääal toas, eide rõõmul peab olema mingi alus ikka.

„Näe, Tibu leidsin kätte ja vaata, kes tal veel on. Tervelt kaksteistkümmend tükki.“

Kustas näeb toa nurgas oma rebase söo-duks arvatud kana. Eit tõstab ta üles. Tibu on vihane, raiub nokaga vastu eide käsivarsi ja karjub kõõkakaka, kõõkakaka, krööoh. . . Kuid pojakesed ilmuvad ta alt nähtavale ja jooksevad tasase piiksumisega laiali.

„Tohoh, hüüab Kustas, no on ikka jõuluinglid küll, arvasin, et sa tegid nalja. Kust sa nad leidsid?“

„Laudast, lehma söime alt. Kus ikka oli teinud omale pesa soojasse nurka heinaprügisse ja sääal ta istus. Küll ta oli kaval, et käis söömas ja joomas ainult siis, kui inimesi polnud lähedal. Ja täna tuli mulle vastu suure trobikonnaga. Kogusin nad korvi ja kohe tõin tuppa, lau-das külmavad vaesekesed ära.“

„No muidugi tuppa, meil ju jõuluks jäi maja tühjaks, olgu neile siin nüüd ruumi. Tuleb välja, et Tibu üksi oskas teha meile jõulurõõmu. . .“

Mõne tunni pärast Kustase majas süü-datakse jõulupuu. Tuba muutub valgeks nagu päeval ja Tibu arvabki, et on päev.

Ta tõuseb püsti, tõmbab oma katvad tiivad poegadelt ja asub otsima pörandalt pisikestele toitu. Seda märkab Kustas.

„Ei, nii see ei lähe. Pühade ajal ei tohi olla mingit muret siin majas. Ja kõhud olgu korralikult täis.“

Ning Kustas poetab pörandale peenikest saiapuru ning Tibu on üliõnnelik, et toidumure laheneb nii lihtsalt. Eit toob lamedal liual veel piimagi ning jõuluinglikesed on ringina selle ümber.

„Vaata see, kes juba ronib liuale, sellest saab kange kukk,“ ütles Kustas.

„See on hakkajam jah. Vaata, sellest teisest, kes läks järele, sellest aga tuleb kana.“

„Millest sa seda arvad?“

„Sest et läheb sinna järele, kuhu teinpool läks ees.“

„Nii et hoiavad kokku... Aga nüüd meil suveks on kanu küll.“

„Jah, kui aga jõuame need vaesekesed kasvatada üle selle külma talve.“

„Peaks ikka jõudma.“

Nii kogu õhtu ootamata jõulukülalised on jutuaineks. „Kui nad oskaksid laulda „Meie tuleme taevast ülevalt“, ütleb Kustas.

„Ega need ei laulagi, kes tulevad, vaid neile lauldakse,“ arvas eit.

Kui Tibu on kogunud oma väikesed jälle tiibade alla ja jõlukuusel viimased küünlad kustumas, ütleb Kustas:

„Jah, kui nüüd homme keegi küsib, et kas jõulukülalisi tuli, siis pole käte laotamist vaid ütlemine:

„Tuli jah, tuli kolmteistkümme tükki.“

„Ja ei lähegi ära meie juurest,“ täiendas eit. Juhan Jaik.

Au olgu...

(„Eesti Nooruse“ jõulunumbrile)

Mina Hermann

mf
Au olgu Jumalale kõrges! Au olgu Jumalale kõrges!

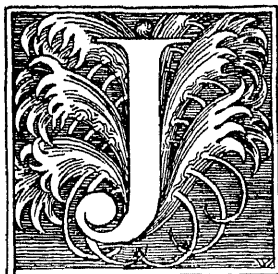
f
Au olgu Jumalale kõrges! Rahu maa pääl, Rahu maa pääl

pp
Rahu maa pääl! Ja inimestest, inimestest hea meel!

Matkal Läänes ja saartel.

„Eesti Noorusele“ ERIKA AHVE ÜENÜ Riisepere osakonnast.

(Järg)

õudsimel. Kuid vastusse. Sadast sada seisis läti ja meie sõjalaevad. Oli suvise õppuse aeg — kõikjal liikumas punaste ja siniste kraedega lõbusad madrusmehed ning

elu ja liikumist seetõttu palju.

Liikusime Pedaste külla. Tee veeres vaid lagedad kadakased karjamaad ja pukkveskid. Küla asub mere ääres. On maa kehv või annab meri kehva saagi, aga elamud nägid küll viletsavõitu. Kuid külalislahkuses on elanikud ületamatud. Peres, kus peatusime, oli pererahvas lahkus ise, peretütred kaunid ja armastusväärsed. Võimatu oli hommiku vara edasi minna enne kui peremehe nõudel keha olime kinnitand värskel kalaga. Tuli alluda ja nende pühapäeva rõõmudest osa võtta. Elu oligi palju: saarele oli tulnud loomaaed, rahvas liikumas ning naised kõik muhupäraseis ilusais kollaseis seelikuis.

Edasi kutsus maantee, mille ääres asus Liiva alevik ja sellest veidi eemal Muhu kirik — torn ja katus mustaks värvitud. Torni otsas ilutses kukk — nagu suur jõulupränk — ka must. Meie küsimisele arvati: kui Noa laev võis tõrvatud olla, miks siis mitte nende kirik.

Kirikust edasi muutusid talud, külad suursugusemaks. Elumajad korralikult värvitud, aidad ja tallid suuremalt osalt kivist. Eriti suurejoonelised ja jõukad näivad Viira ja Kogova külad. Viimane küla vist ka ainuke Eestis, mis kunagi pole tunnud tõsist teoorjust. Vanade juttude järele olla üks „Hansu talu“ esivanemaid kord Valter von Plettenbergi elu päästnud. mille eest taluomanikule ja külale viimase poolt erioigused antud. Üks sellistest dokumentidest hoiduda praegugi veel Hansu talus.

Õhk on täis sooja suminat ning vahelduvad saare vee- ja maasegased uued

vaatepildid meelitavad liikuma. Jõuame Muhu huvitavamale kohale Linnuse maalinnale.

„E. N.“ lugejad vabandavad, kui siinkohal kirjeldamiseks ruumi annan kord suvepäevil siin mail muinasjälgil matkunud J. Luiga („Eesti vabadusvõitlus“ lhk. 12) õnnestunud iseloomustusele.

„Meeled tulvil Põide-Iraste maalinna suurejoonese profiili õhtumuljeist, mille kõrval Kahutsi küla majade, nurmede, inimestega ja kirik rüütlikantsi varematega paistsid alandlikuna aukartust äratava muinas-eesti mullaehituse jäänuste kõrval — jõudsin hilja õhtu Muhu rannale jalgrattal veeredes väinatameteel. Väinaäärne muhu madalik kattus tiheda uduga. Hooned saarel peitusid nägematuna uduvinas. Mõni kahvatu täht vaid vilgatas hilisõhtu uduhallil taevavõlvil,

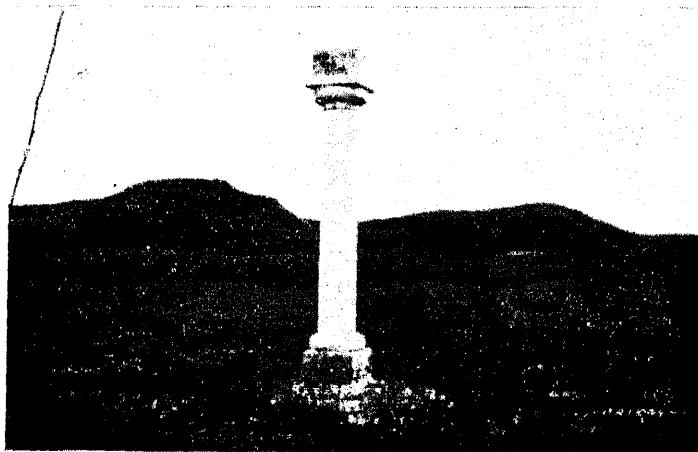
Muhu pruudid rahvarõivis.

Seal, ootamata, kerkib taevakaarel udulaine kõrgustikul otse kohutav nägemus, sundides seisatama hämmastunud rändajat: halli udupilve üle kerkiv sünkjastume lai sõõr, sakiline vägev kroon taeva serval, näiv lahus maast ja merest, vaiitsev maad ja merd ja meeli. Valdav, põrutav nägemus, hämaras vaiksuses uduses üksilduses!

Muhu maalinnas, Linnuses, latvil

Nägemusena ilmutas end siin meie muinasaeg kärjastatud krooniga, imposantne oma purustatud traagilisuses, mõistatuslik üliudustes kaugeis piirjoontes. Nii, tõsi, näib meie vanem ajalugu: võluv kui muinasjutt, põrutav kui verimüstiline kurbmäng, avatlev mõtlemisele, uurimisele. . .

Keset maalinnaon püstitatud 1927. a. mälestusmonument 1227. a. langenud saarepoegade auks. Siis seitse sajandit muhu mehisune muinsust. Ning pikad muhu sugupõlvade read on siin elustand vaenlaste vastu varisenud vaprusse mälestust. . .

Linnust maalinna jäänuseile püstitatud mälestusmonument.

Ainult mõned maalinna küljed on säilinud järsudena. Kohalik rahvas kõneleb: maalinna mullal olla imelik mõju. Kui põldudel ehk jädadadel midagi ei kasva, muudkui riputa linnamäe mulda peale ja kohe viili tõuseb. Muld ongi omapärane: iga labidatäis ise värvi: punane, sinine, roheline, kollane . . .

Linnuselt vähe edasi algab Saaremaa le viiv 4 klm. pikkune vallsild. Vaatasime sillal ringi. Eemal kauguste taga kutsub Põide kiriku torn. Ent kavatsesime siiski sel suvel külastamata jätta selle suure saare ning liikusime tagasi Kuivastusse, et sealt üle suure väina pääseda väiksemale saarele Hiiumaale.

Laev tõi meid mööda vähematest laidudest ja saartest Heltermaale. Maastik näis siin, kuigi veel küllalt kehva ja kadakane, siiski nagu tusedam ja rõõmsam kui Muhus. Tundus nagu liiguksime juba „suuremaal“, sest mööda tasast ja

siledat maanteed Hiiumaale suure mõisa poole liikudes, polnud enam kusagil merd märgata, mida Muhus veel igal sammul vaatama ulatasime.

Möödusime Pühalepa kirikust, milline väike kirikukene asub tee veeres vaikes väikeses pargikeses. Rahva jutu järele pole kiriku ehitusest vanasti asja saanud: mis päeval esitatud, see öösel varisenud. Rakendatud siis kaks härga adra ette ning otsustatud kirik rajada, kuhu härjad adraga jäävad. Juhitud nii, et ike takerdunud ühe lepa taha, mis härjad peatuma sundinud. Siit siis Pühalepa nimi. Muide leidub seda lepa lõpulist nime Läänepääl küll sagedamini kui mujal.

Kiriku lähedal suur kaljumürakas, mille sorts merelt saatnud kiriku suunas, kuid siiski kukkunud viimast puutumata.

Hiiumaale on aega oma nime teeninud. Meie väikesed inimesed polnud suuremat ega stiilsemat endist härrastemaja näinud, mille si-

semuses praegu ruumi 6 kl. algkoolile ning tervele reale ametasutustele ja perekondadele. Ehitus olla muinsuskaitse all. Kuigi maareformi tulemusel teed ja tiigid rohtund, korrashoiu ja remondi vajadus igal pool silmatorkav, jättis hoone meile siiski nüüdki suursuguse mulje avara terrassi, stiilsete tiivehituste, nikerdatud uste ja viilul ilutseva kellaga, mille osutid kõverad ega polnud kellal enam ettekujutustki eestiaegsest „õigest ajast“, aga seal ta seisis endise aja jäänusena kui paha ilma ennustus.

Teadsime, et selles suures endises härrastemajas asub 6. kl. algkooli kõrval ka ÜENÜ Kasevälja osakonna kodu, milline nimi päritud lähedasest külast. Küll olime vaimustatud, kui nägime, millised ruumid ja milline jumalik kõrge müüriuga piiratud park osakonnal tarvitada. Kui aga kuulsime nende noorsoolaste eluolu, olime õnnelikud, et olime ÜENÜ

Riisepere osakonnast. Kuigi osakond siin aastate jooksul teinud suure kultuurilise töö, asutades sünnetes kehva-oludes oludes raamatukogu, näiterühmad, laulukoorid ja puhkpillide orkestrigi — on tal praegu juhtide ja juurevoolu puudusel hing jäämas kinni. Opetajaskond sümpatiseerida pahempoolsusele ning algkooli lõpetajaist tulla uut verd vaid noorsootsialistlikule ühinguks. Ühel pool poliitiline pahempoolsus, teisel äärmine usuhullustus. Kehv on Hiiu maa, kehv ka ta vaimline õhkkond. Poliitilisest meel-
susist abitsivat hiidlast tõmmatakse vaid äärmustesse, pole suuri väljavaateid väljaspool poliitilisi ja usulisi rühmitusi toimuvaks noorsootöök.

Ja eks ole meeletu suurel määral tingitud ka miljööst ja maastikust! Kehv saarekene paljude madal-
soode ja rabadega, kuiv ja kõva, kivine põllupind ja primitiivne põlluharimisviis (kogu saarel pole ühtki põllumajandus haridusasutust), taimeriigi monotoonsus ja kadakliste karjamaade küllus, see kõik mõjub ennem suruvalt kui ülendavalt.

Hiius on elu koondunud randadesse (saare keskuses sood, rabad, heinamaad) ning viivad ümber saare ilusad teed. Asusime siis ringmatkale ning sammusi-
me Emmaсте poole.

Ümbrus liivane ja männimetsa palju. Mõödume taludest, küladest. Ehitustes märkame palju hiiu omapära. Taluõued piiratud, aiavärvad sageli maitsekalt ni-
kerdatud. Aitades, lautades, elumajus võib märgata hiiupäraseid ehitusjooni ja korrastust. Taluruumid võrdlemisi avarad ja üllatavalt puhtad. Torkab silma hiid-
lase käsitöö armastus (eided kujuvad ka heinavankrilgi sukka) ning omapärase käsitöö rohkus. Maitsekad vitstest ja keppidest punutud mööblit kohtame talu-
des sagedasti.

Ehitustena paistavad välja kirikud, milliseid siin Hiiuski rohkesti. Saarepä-
rased lihtsad ja karmid ning massiivsete müüridega tunduvad nad kindlustena ning võluvad meid oma vanaaegse ehitusviisi ja ümbrusega. Vanem neist on vast Reigi, asub väikese lahe ääres. Kes on luge-

nud Aino Kallase (suvitab järjekind-
lalt Kasaritsas) „Reigi õpetajat“, vaatleb muidugi ümbrust erilise huviga. Samuti on vaatamisväärne ka Emmaсте — metsa sees ja Puskki — ehitatud kir-
juist kivist. Palu kirik on lagunened ja mahajäetud. Asub kenal künkal kuuse-
metsa serval. Pikutasime ta varjus paar tundi. Tuul oli kiriku all asuva keldri
ukse lahti kangutanud: ärkasime suurest kolinast ja mürinast — kindlasti tondid!

Reigis võib veel huviga vaadelda Kõr-
gesaares asuvat endist kunstiidi fabri-
kut Viskosat. Ninaja neemel asub Hiiu toredam mõis Kõrgesaa-
re ja sellest 2 klm. neeme poole endise
Hiiu mereröövli „Siberi Ungru“ lossi
varemed.

Käisime loomulikult ka Hiiu tööstus-
linnas Kärdlas. Suur alev — uhke
seltsimaja.

Ajapuudusel jäid külastamata ÜENÜ
Kõpu ja Tahkuna osakonnad. Kuuldavasti elatavat seal võrdlemisi hästi
ning tegevuses hoogu. ÜENÜ Kuri osakonnas võiks tegevustingimused olla
hääd, kuid mis teha, kui pea kõik nais-
noored sammuvad palvetundide teid ning
kutsuvad kaasa ka küla meesnoori. Küla
noorte mänguplatski selle tõttu täitsa
rohustund.

Jõudsime taas Heltermaale ning
ning olime vaimustatud Hiiust ja hiidlas-
test, kes osutusid väga sõbralikeks ja
võõrastelahkeiks, kuid ühtlasi ka veidi
naljakaiks inimesiks, kel raskusist hooli-
mata olemas küllaldaselt lõbusust ja elu-
rõõmu.

„Suurelmaal“ peatusime veel Riida-
las ja eesti omapärasema Matsalu
lahe lõpmatute roostikute mail.

Sellega oli meie jalutusmatk läbi. Oli-
me teinud 322 klm. suurt teed, väikseid
kõrvalhüppeid arvestamata.

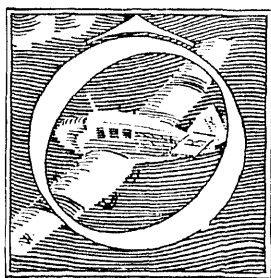
Nägame palju ilusat ja omapärast, mil-
lest kõigest „E. N.“ lugejaile ei jõuagi
kirjutada. Palju elamusi ja naljakaidki
juhtumusi jäi omale talveõhtusiks suvi-
mälestuste elustamiseks.

Ent tuleval suvel läheme matkale
jälle.

ERIKA AHVE

Nooruse hind.

nn. On hetki, mil inimõte riivab jumala lähedalt. Mõtted, nad voolavad siis nagu läbi mingi kõiksuse sõela, tuues endaga seletamatut rahu, kirjeldamatut rõõmu. „Kust tulite sellases ülluses?“, küsime neilt siis. „Sinu enda südamest“, kaikub helenduv hüüd. —

Valged, loovad, otsivad mõtted nad tulevad külla meile neil ahtakesil silmapilgel, mil argipõua askelduste tükslevast rühest meil võimaldub taanduda endasse. Nad toovad rahu maski all sageli rahutust, nad täidavad kasvaõva südame painajalik-kude, tulivalusate küsimustega me olemise sihist, tarbest, mõttest. Hellaks nad purevad meid, et kuumenduvad põsed, ja õil neil ei sule silmi uni. Need on nooruse raskeimad katsumised. Kui suur on nende tuleviku hind, ent kui raske, hädaohtlik

on neid võitmata kaotada, — neid lunastamata omaks! Siis väriseb süda ärevas ootuses, nagu aimates silmapilgu hinda, ja kisendab; kus leian ma *eeskuju*, *julgust*, *hoogu*, kes lubab aimata mind, milline on igavene tee? —

Jõulu evangeeliumis peitub lunastavat tasakaalu neile nooruse otsimisele. Mitte et need saaksid sääll kesendatud, lämmatatud jumala vitsast, ja põletatud põrgutulest, — ei, vaid et nad leiaksid endale tee *elunnus* ja *kõiksuse armastuses*. On võrratu kuritöö usu nimel õpetada inimesi alahindama maiset elu mingi igavese elu lootuses. Usk peab *tungeldama* inimese elutahet, peab tooma võitlevasse südame uut hoogu tuliseimaks palveks: *tahan elada!* Ja usk püüab seda; see on usu mõte, õpetada elu armastama enam kõigest, nii et ta pühaduse, ülluse nimel ollakse valmis surema — sangarsurma.

Meie sajandil on sirgunud õilsad püüded vabastada ristiusku dogmade rühest, ja vältida tas möödunud sajandite alatut

Jääroos.

Käbin Käesoo.

Sünk hilissügisene meeleolu, imeline igatsus asus põhjamaa võluri südamesse — igatsus armastuse järgi. . . Ja seda armastust tahtis ta tuua maalt, kus säravas igavene päike, sest päikesemail pidi olema võrratuid naisi. Nii jättis võlur Põhjamaa kaldad ja ühe lõunasse siirduva luigeparvega lendas ta kaasa.

Kuus päeva ja kuus ööd istus ta ühe suure isaluige tiival. Aga siis muutus õhk korraka imeliselt soojaks, päevad valgeks, silmapiiril üle laialdase sinise vee kumas veripunane päikeseketas. Lõpuks paistiski õjasküllane maa, meelitasid uhked küpresside salad, säras igavene päikene. Võlur aina imestas. Ning siis laskus luigeparv kutsuva järve kaldal asuva mahlaka rohu lillelisele lagendikule.

Isaluik, kelle tiival ikka veel istus põhjamaa võlur, seisatas lillede keskel ja lausus: „Kuule, võlur! Oleme lõunamaal. Siia me jääme seniks, kuni tuuled toovad teate, et põhjas jälle on kevad, siis tule ja ma kannan sinu jälle tagasi.“ Oelnud nii ta sabistas tiibu ning võlur langes lõunamaa lilledesse. Uhke, mustasilmaline luik sukeldus järve ja liigles soojes voogudes mänglevate selfsiiliste juurde.

Võlur ringutas, tõmbas rinda kuumat lillelõhmalist õhku, niisutas huuli järveveega ja tõi sirgus suur tugev noormees.

Ta astus üle õrnade välililled, tallates

neid. Ta oli suur, ta veres hoovas põhjamaa jäist hõngu, kui ta siirdus särava lõunamaa linna poole.

Linn oli tulvil rahvast, paenduvad ja sihvakad kui pilliroog olid siin mehed ja naised mustade vilkuvate silmadega ja helepruuni ihuga. Teda tõugati, igale sattus ta ette, sest ta oli suur ja kohmakas. Varsti piiras teda suur poisikeste jõuk. Teda tüütas see, ta väsis. Ja uuesti muutis ta end väikeseks, päkapikkuseks. Ning et end säästa kätsevast rahvahulgast ta peatus ühe maja rõdu all. Naine, keda ta oli tulnud otsima, oli ununenud. Silmad valusad kõrvetavast päikesest, ta soovis vaid hetkeks pimedat ööd, et puhata.

Ta kuulis hoigamist. Silmi tõstes märkas ta peakohal rõdul närbutavat punast roosi. Ununes väsimus, ta ronis rõdule. Võttis roosi, puhus selle õilmeisse oma hingeõhku ja roos ärkas, sai värskeks, mahlakaks. Akki kõneles roos:

„Puhu veel kord ja ma ärkan täiesti!“

Kui võlur oli puhunud uuesti, sirgus ta ette kaunis tüdruk. Ta kullakarva juuksed lainetasid ja ta silmad sädelesid kui kallis-kivid, nagu, kael, käed olid kui siidist. Tüdruk kohendas oma tulipunast siidseelikut ning võlur üha joobus ta ilust.

Nüüd teadis võlur, milleks ta tulnud lõunamaale. Ta lausus:

„Ilusaim naistest! Tahad sa saada põhjamaa

silmakirjalikku tähenärimist. Meie unustame Kristuse kui *jumala poja*, ent otsime teda kui *inimese poega*, kes liigub sellel kaduval maal, kus liigume meiegi, selle laantes, kõrbeliivas ja oaases. Me otsime inimesepoja armastavat südant ja raugematut sangarlust, jäädes kuni surmani ustavaks iseendale. Eks ole see tunne temast inimlähidane meile ja armas! Eks ühtu nii mõeldes ja uskudes tõsiasjad ja legendid suureks, valgeks, harmooniliseks kultuseks, oodiks sangarlusele. — Nii kaob vastolu vahel usu ja teaduse. Me õpime rahuloluga tundma, kuis üle kõige inimliku mõistmise, läbi inimsüdame ja kogu olemise hõljub *aimus* jumalast. Me ei laena sellele ei mingit kuju, me püüame vabastada teda vormide ohjest, me ei nimeta teda sageli ei ühegi inimliku sõnaga. Me tajume vaid nimetat heli südames, ja mälestist — ei tea, millal oligi see õnnetk, kas päeval, või unetul ööl; — ent ta oli ja ta külastab veelgi meid me elurühes. Ja siis häälitsevad huuled: *nüüd on vist jumal mu lähedal* —

R. Grauberg

(Fotokunst)

Talise looduse muinasjutte . . .

võluri naiseks, põhjamaa lume kaunitariks?"

Kuid jūdus naeris pilkavalt:

„Sina, väike!“ Ning ta jutustas, et armastab vaid seda, mis suur ja tugev, armastab toredat ning uhket. Ei soovivat ta võluri naiseks, küll aga uuesti roosiks, et teda võidaks imetella. Solvatud oli võluri põhjamaaine hing, kuid ta ütles:

„Hea! Siit peale oled sa põhjamaa roos.“ Ta puudutas kaunitari siidrõiva palistust ning ta ees lebas uuesti suur punane roos, värisedes õiekires, kui ta südamesse maabus kuldputukas. Nüüd võttis võlur roosi ja sammus välja linnast. Ta igatses vaid koju. Kui ta nüüd astus üle lagendiku, jäid lilled tallamata, sest ta oli väike.

Järve ääres ta kohtas mustasilmalist isalike ja see ütles: „Vara tulid, põhjas alles lume jääne võim.“ Kuid võlur nõudis: „Tahan, et viid mind veel praegu tagasi, sest väsin olen igavesest päevast“, ning silus läikivaid sulgi luige lookas kaelal. Siis ronis võlur ühes roosiga luige tiivale ja alnas lend tagasi võluri koju, Põhjamaale.

Kui nad saabusid põhjamaa rannikule, sadas esimesi suuri lumeräitsakuid ning talvine mahe hämarus asus kõikjal. Luik säputas tiibu ja kõneles: „Oo, võlur, mind kutsub igavene päike!“

Niikaugelt kui silm ulatas, nägi võlur siin vaid sinivalget lund, nägi rahutut pimedat merd uhtumas paekaldaid ja ta vastas: „Mina aga ei vaheta oma põhjamaa mägedat häma-

rust ja lumesina igavese päikese säraga.“

Luik tõusis õhku ning kadus tuiskava lumepilve varjul lõunasse. Ja kui võlur enam ei kuulnud luige külmavärinaist katkevat häälitust, siirdus ta oma majakese juurde ning asetas lõunamaa roosi lumele.

Võttis siis lund, niisutas huuli ja sai jälle suureks ning tugevaks. Ta ei läinudki majja, vaid naeratades laskus lumele, et siinsamas puhata ja mõnuleda.

Kui ta ärkas, oli kahvatu hommik. Ülal peakohal hallrohelises taevas vilkusid suured tähed. Idataevas ujus rataskuu. Keegi hüüatas: „Oo suur võlur!“ Talle meelestus roos. Ja siinsamas ta ees väriseski ta kaunis roos.

Roos oli muutnud valgeks ja säras härmatites. Võlur põlvitas roosi juurde ja hingas hellalt sellele oma rinna jahedat hõngu.

„Oo võlur, ma tahan olla su naine, roosina ma küllan“, palus roos, ent muutus veel valgemaks ja kaunimaks. Siis lausub võlur:

„Sa oled nüüd põhjamaa roos. Naisena oleks sul muutlik meel, roosina jääd sa igavesti mulle.“

Roosi südames seni säilinud pisar jäästus. Siis sammus võlur kaugete kodumaa metsade poole, otsima uut naist, uut roosi.

Sellest peale põhjamaa talves ühkete hangede turjal õitseb jääroos. Külmadel öödel kui täiskuu ujub taevas, surub jääroos end akende vastu ja piilub igatsevalt sisse, otsides oma võlurit.

Külanoorsoo organiseerimine.

(Iisaku põllumajandusliku noortepäeva kõnevõistlusel Porskovo mt. kl. esindaja H. Peebu I auhinna saanud kõnesid.)

Enda kohta kirjutab H. Peep toimetusele:

H. Peep.

enam saanud tegutseda kui ühe suve. On ju klubi ka ainult paar aastat vana.

„Olen sündinud 29. 7.1910 Iisaku vallas, Porskovo külas väikepõllumehe pojana. Isa suri, kui olin nelja aastane. Algasime kolmekesi uut elu: ema, mu aastane vend ja mina. Ema suri eneseohverdamisega jõudis mulle anda keskoolehajduse. Lõpetasin Jõhvi ühisgüm. põllumajand. haru 10.6.1931 Käeso'eval sügisel astusin kaitseväge (Rakvere 2. suurtükiväe gr. 3. patarei).

Porskov mt. klubis pole

*

Jälgides meie külaelu lähemat minevikku, võime osutada järsule pöördetele.

Veel 2—3 a. tagasi võisime külanoori näha pühapäeva õhtuti kogumas n. n. „mäele“ või tantsuplatsile, kus karjudes „pilli“ saatel saadeti mööda üks suvine pühapäev teise järgi, kuni möödusid kuud, aastad ja möödus noorus. Oli mäel muudki rahvast. Toodi kaasa 5—6 a. lapsi, ega puudunud sealt sageli ka 60—70 a. raugad.

Niisugune vabas looduses olemine on enesest ilus komme, kuid tal on ka puudusi. Esiteks ei kõlba küpsevad noored ühte täiskasvanutega või — täiskasvanud noortega, kes niisugustes kohtades sageli ei pane piiri kõnedele, tegudele. Edasi ei saavutata niisuguse mägedelkäimisega õieti ka mitte midagi. Meie peakolud seedivad sääl samu kulunud mõtteid, mida seedisid sääl 50—100 a. tagasi meie vanaisadki. Või ei küünigi nii kaugele, sest vanemaid tiivustas vähemalt tung vabaduse järele, mis meil puudub. Vaevalt jõuame vaimliselt ja kehaliselt kaugele niisuguse palja mäelkäimisega. Aga meil on palju niisuguseid külasid siin Iisaku ümbruses, kus lokkab säärane külakultuur. Elatakse kui üksikutes riig'kestes oma ette, lüüakse lahinguid, pussitataksegi ega puuduks laskeriistadki, kui neid loata kaasas kanda võiks.

Meie algkoolid püüdsid küll noortele anda õigemaid sihte ja eesmärke, kuid suurem protsent valgus kõrvale etteseadud tähistest. Enam, kui need vaimlised nägematud tähised, meeldisid jöngermannidele nähtavad kangelased, kes neil teedel ees seisis, tuikudes pussi kõrgel hoidisid ja põrutava häälega mõirgasid: „kurradi-kurrat, kes puutub, see kukub!“ Kui säärane „kangelane“ küla vahel liikus, hoiti temast tõesti hirmuga eemale.

Kuidas mõjusid aga niisugused kange-lastüübid meie küla jöngermannidele, meie riigi alustele? Pean tunnistama et minu südant neid nähes täitis hirmu kui ka aukartuse tunne. Kusagil südamesopis eutses isegi väike lootusesäde: tulevikus oled sinagi kord nii võimas mees! Sama tundsid teisedki noored hinged. Nii mitmel täitusidki lootused. Tõusid uued „kangelased“, uued juhid külanooritele. Kangelased muutusid, ent komme püsis ja niisuguseid aafrika neegrite ja austraalia metsinimeste kommetele sarnlevaid külalpilte võime tõesti näha veel siin Iisaku ümbruseski. Vähe võiks olla ehk vaid selles, et metsinimesed oma pussiohvid ärasöövad, meil nad aia veerele politsei korjata jäätakse.

Viimasel ajal on Iisaku noori vanadelt teedelt püüdnud paremale juhtida ÜENÜ ja kristlikud ühingud, kuid nende kauge keskkohtade valgustavad kiired ei taha ulatuda siinsetesse metsaküladesse. Siin kaugemal vaadati niisugusele organiseerimisele vähe kõõrdi ja anti neile „omakeelne“ nimi, et parajal ajal hää oleks „pomme“ anda. Loomulik, sest eestlastena oleme visad uuendustele.

Ka põllumeeste seltsi asutamisel oldi alul tagasihoidlikud, kuid varsti märgati seltsi häid külgi ja poolehoid kasvas. Eriti tõmbasid külanoori aga m a a t u l u n d u s k l u b i d. Need seisavad meie külanoortega kõige lähemas kontaktis ja märgivad eesmärgina teid, mis lähenevad praegusaja külanoorde radadele.

Meie väikesed jöngermannidki jäävad juba ammuli suul vaatama uusi kangelasi. Need pole enam suure kurašiga

joomamehed, vaid tundmata nägudega naljavennad, kes pidudel tulevad värviliste eesriiete tagant ja naljatavad, et naera kas lõhki. Aukartusega teretatakse siis ka spordipoisse, kes viskavad oda ja ketast, tõukavad kuuli, jooksevad ja hüppaval. Ja väikeste hinge valgub igatsus saada ka näitlejaks ja sportlaseks. Nii tõmbavad seltsid ja klubid ka kooliealisigi ära senistelt radadelt ja halbadelt eeskujudelt. Aga need noored, kes juba ise juhivad klubisid, ringisid ja seltsi, näevad kui uut valgust. Juba seltsipärane organiseeritud koosolek nõuab neilt midagi enneolemata uut. Tuleb esineda uute mõtete ja uute kommetega. Tuleb koosolekuil korda pidada, valida, hääletada, arvustada isegi refereerida; oma mõtteid nii avaldada, et ka teised aru saaksid. Kõik see puudus külas, kui sääl polnud klubi, seltsi ega ühingut. Organiseerunud külanõored korraldavad nüüd kursusi, võistlusi, loenguid, pidusid ja igasugu koosviibimisi, mis külanoori viivad vanadelt kulunud radadelt uutele avaramatele. Vaadake kas või lauluharjutusi, kuidas sääl need, kes enne üksteist kiusates üksteisest olid kaugel, nüüd ühises töös saavad tuttavaiks, sõpradeks, vendadeks, õdedeks. Ühiselt õpitakse, harjutatakse, võisteldakse omavahel, pannakse paremad töötulemused näitusele, saadetakse väljapaistvamad suurvõistlusile. Vaim hakkab arenema ja kehagi kasvab, sirgub ja sitkeneb.

Või vaatame ühiseid ekskursioone kodumaa kaugematesse ja tähtsamatesse kohtadesse, siis aitavad needki väga palju tõsta meie külakultuuri. Need toovad külanoori lähemale isamaale ja ühiskonnale. Tutvunetakse isamaa ilusamate kohtadega ja nauditakse looduseilu, sest kenu paiku on meil — tänu taevale — kodumaal küllaldaselt. Tutvunetakse ka kaugemate inimestega, õpitakse ja tuuakse tagasitules mõndagi tarvilikku ja eeskujulikku kaasa. Eriti maksab see lisaku ümbruse metsakolgaste ja ka lisaku kui terviku kohta, sest teame siin kõrvalises ja mahaäänud eesti nurgas vähe muust isamaast ja elust. Paisatud soode ja rabade vahele puuduvad meil ühendavad raudteed ja jõud ning meie kohalik keelgi jääb kohtumaksmaks kui meie ei pista pääd meie pimekambrist.

Liikudes kaugemal, lugedes ajakirju avardub silmaring, suurenevad teadmised, areneb keel.

Suurimaks saavutiseks aga tuleb pidada praegust laialist ühistööd endise omavahelise kisklemise ja kaklemise asemel. Ja mida enam ühineme, seda kindlamad ja püsivamad olame ajaloos. Peame ruttama! Peame ülesaama raskusist, peame hävitama kombed, mis pole kohased vabale rahvale! Kui ühineme, siis ainult võidame!

Olgu siis iga noor organiseeritud, olgu ta organisatsiooni liige! Ainult nii ühistöös tõuseb külakultuur, meie rahvakultuur. Ainult nii pääseme tormidest läbi, mis mässavad meie ümber praegu ja suurenevad tulevikus. Kui meil aga puudub arusaamine oma rahvast, oma ühistest ülesannetest, puudub üksmeel, siis vaevalt püsime kohal.

Noored ühinegem võideldagem, palju on tööd kodumaa pinnal! Vajame veel enam klubisid, ühinguid, enam organiseeritud noori, enam haridust, enam üksmeelt, enam lembitu ja kalevipoja vaimu!

Jõulu tähistel.

1.

Tulen läbi pimeduse, ümber öö
koormatud on värskest valgest lumest;
jalad astuvad ja süda lööb,
hing on haarat igatsuste tules
Kuskil kõlab, kuskil kajab kell,
tähtishari helisesed veereb.
Meel on ülevast ja suurest hell —
lapsukesti astub jõulu teele.

Läheb öö see, läheb nagu muinasjutt,
ilusamaks ikka, et siis valgusesse kustu,
nagu aastapäevade kõik rutt,
jõulutulesid, et hinge kutsu.

2.

Tuba suitsutare on poolpime,
põhkudel on väike jõululaps.
Vanust kirjest otsitaks tal nime —
see on evangeelium ja jõuluvärss.

Isa lauale toob kapist vana piibli —
söömaajaks valmis on seapea ja naps,
loetakse ja lauldakse kuis Rooma Riigis
Augustusest sõna välja läks

Ja et kehvas sõimes lunastaja tuli ilma,
Tuppa toodakse ka laudast mägitu voon,
et sel ööl ka temagi ei tunneks külma,
tundes jõuluid Maarja ja Joosepiga koos.

Ago Jõger.

Kirjandus ja külanoorus.

Talvemõtteid külakultuuri töstmisel.

Hugo Kelmentsov.

Kas pole aeg ja olud üldiselt säärased, et me kõik vajame kindlust, kaitsevat tuge. Suursündmuste ning tormide järeleegsel ahnel ajajärgul, mil kiirelt keerlev elutempo pillub inimesi mängukannidena; mil palavikulises võidujookus ja heitluses tallatakse jalge alla ligimine, on abitu ning väeti see, kes üksikuna sõmerana seisma peab keset voogavat tuulte- ja laineikärestikku... Läheks tarvis nõuannet, ähmastunud, tumestunud elusihiti valgustavaid seltsilisi, kindlamale pinnale edasiviivajad sõpru. Oleks tarvis neid, kes võltsimatult juhataksid ning julgustaksid ka siis, kui füüsilised jõud ja enda sisemine mina peale lootmine enam midagi ei aita.

Ent kust leida aga selliseid — suuri, ennastalgavaid, toetajaid-sõpru? Kust leida neid, keda võiksime usaldada ning kellele olla julged?

On ju tuntav nähe: elu tegelikkuses on äärmiselt raske leida inimest, kes suudaks olla truu, kindel sõber oma ligimisele ka selle masendavamail viivudel,

Kuid ometi on olemas meil selliseid ennastohverdavaid ülijulgeid sõpru. Ja need on — raamatud.

Meil armastatakse teatava uhkustundega rääkida õige sageli haritlaste üleproduktsoonest, ent need, kes tunnevad aga elu paremini, teavad, et me rahva üldine hariduslik tase on veel võrdlemisi madal, vähemalt madalam, kui ta seda olla tohiks. Ei saa küheldeda oma vaimuelu tiheduse ega sügavusega isegi noorsugu. Eriti valus tundub teadmiste puudus maanoorsuse juures. Kuna viimane omas rõhuvas enamuses elama ja arenema sunnitud oemal tähtsamaist kultuurikeskustest, on edasiharimise võimalused siin tunduvalt kasjnamad linnanooruse omist. Ainsaks kooskäimise kohaks ja vabaharidustsentrumiks on siin kas kooli- või rahvamaja; halvemal juhul aga ainult simmanimaja, kus õhtuti lõbutseb külanoorus ning „valmistab ette“ tulevatele elule. Kõige kõrgem ja ilusam on jäänud siin kõrvale. Positiivsemaid lõbustusvahendeid ei tunta.

Ent paljudõudlik, raske tänapäev oma ängistava depressioonihõngu ja hüpleva elutempoga vajab tõsisemat noorsoo ettevalmistamist. Ühiskondlikuna olendina peab kaas-

aja inimene tundma oma ligimest, ent samuti ka elu kõiges ta mitmekesisuses ning erivarjundeis. Kuid esijoones aga iseennast, oma siseilma ja hinge. Ja seks on tarvis uurida, lugeda kirjandust — elu ja inimese tõsipeeglit, kus kajastuvad kõigi aegade inimkonna rõõmud, valud, kannatused, ilmavaated ning tõekspidemed. Raamatuid lugedes leiab inimene ka — enese, oma lahestatud hinge — alasti kõigi saladusiga. — Tutvunedes põhjalikult endaga ja oma siseilma keeruliste kurudega, tuntakse hästi ka ligimest; tunded ligimest — oskad õieti suhtuda ühiskonda ja rahvasse; suhtud õieti rahvasse — mõistad lõpuks elu- ning ilmasaladusigi. Ning mõistatusi, terra incognitaf polegi.

Läheneb talv pikkade õhtutega. Veetlev ja ülev on soojas talutares, vabanenuna päevaseist jooksvaist askeldusist, lugeda heledal lambivalgel häid raamatuid ja ajakirju... Märkamatu omad siis tugevad teadmused, relvad ning võid vahvana sangarina ja karastatuna sööstuda võitlusse kõigega, mis kitsendab kuidagi seda nii üllast inimvabadust. Ja tulevik — seegi ei kollita siis enam.

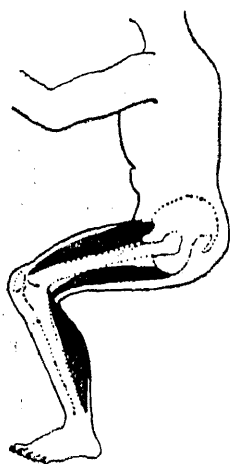
Raamat on positiivsemajd, on parimaid lõbustusvahendeid noore inimese hinge kultiveerimiseks. Ta viib meid vastu valgusele ja illumõistmisele. Vajd kirjandust lugedes võib võrrelda inimese, kes võtab elust, mida see sisaldab, ja annab sellele, mida ise omab. Kujuneb ilmavaade, millel pole kahtlusidugi: „The rest is silence“, nagu ütleb Friedebert Tuglas. Seepärast: saagu kirjandus maanoorsoo edasiviijaks!

ÜENÜ Sompä osak. juhatus. Istuvad vasakult T. Lasberg, abiesim., H. Kelmentsov, esim., T. Plistkin, sekr. Seisavad vas. p.: J. Laas, laekur, M. Lasberg, ametita.

Meid tohiks huvitada see küsimus.

Ernst Idla, ÜENÜ Tall. Võimlemise Instituudi juhataja.

Skemaatiline näide reie ja sääre sirutajatest ja painutajatest lihastest.

Kui ma sellest kõneleks talufoas, seda kirjutaks põlvel, kus rahutu pilk tahab leida parajat tegevust külla noortele, oleks see sobivam ja ma suudaksin küsimust kahlemata käsitada elavamalt, kui seda nüüd.

Ei karda, et mõistetakse mind tavalise herrasmehena, kes linnast tuleb rahva sekka pajatama neile õõnsa paafosega ilma paranduslikest voorustest, vaid võib olla ei suuda ma mulle lubatud ridadega fäita mu pakitsevaid soove selles ulatuses, kui seda vääriks see küsimus.

Usun, et olete võinud jälgida kaasiniimete liikumist s. o. peamiselt kõndi ja selle läht-asendit seisangut. Olen kindel, et olete võinud eristada teatud tultavate tüüpide kõnni ja seisangu iseloomulikke omadusi, olete neid sageli isegi karrigeerinud ja järelaimanud, üks paremini, teine halvemini, nii kuidas suutsite sellesse süveneda.

See on häa ja võib olla tuleb teil juba lähemal ajal kas osatäitja näitlejana või saalis pealtvaatajana kaasa teha ühe „vana tüseda kännu“ paukumise, raksumise ja askeldamise järelaimet või hinnata selle shofeeringu õnnestumist.

Jälgige siis hoolega tema liikumist laval, asetage see askeldav tüüp mälusse ja võrrelge teda hiljem teistega tegelikus elus.

Ja nüüd edasi. Määrame ka kohe kindlaks selle tüübi nii väga nurgeliste, kohmakate võib olla isegi järsulistena tunduvate liigutuste esile tuleku põhjused.

Meie märkame siis pea, et selle tüübi kui psüho-füsioloogilise terviku on kuiundunud ümbritsev miljöö, tema kodu, küla, vald ja igapäevane töö.

Tema siseilma hingelised avaldused on samuti purskavad, nurgelised, kõtkendlised samuti kui ta liikumine, vaatamata sellele, et ta esitab loogilist, edasipüüdjat, hästi kaalujat talumehe tüüpi.

Nii siis ärgem kõnelegem temast kui ainult kehalisest

inimesest ja ärgem hinnakem teist jällegi ainult puht vaimlisest seisukohast, just siis kui meil soov ja arusaamine sellest, et meie võime neid nurki ja karedusi, mis igale inimesele küll paratamatud ja iseloomustavad tema kasvu ja arenemis-eas, siiski sedavõrd maha viilida, et need ei kujuneks hiljem tema saavutuseluse takistavateks konarlusteks. Ma nimetasin saavutuseluse, sest eks meil maal maksa ju põhimõtte lähema aja jooksul saavutada suuremaid tagajärgi olgu see heina ajal või saha taga, enam kui selle üle siiski ehk oleme mõelnud. Kas ei ole oluline inimese füüsilise saavutusvõime tõstmine individuaalselt, ja kas ei ole tähtis seda nii tõsta, et tema suudaks seda pidevalt kokkuvarisemisohuta kestnud pingutuse järgi?

Kui see aga võimalik oleks?

Sirufame näiteks parema jala ette ja tõstame seda sirutatult nii kõrgele kui annab ja nimetame neid lihaseid, millised reit sirutavad — reie sirutajateks lihasteks ja peame silmas: need asuvad reie esiküljel. Reie tagaküljel asuvad lihased on reie painutajad. Kui hakka me neid liigutusi nüüd tegema, siis näeme et need kes seda liigutust varem harjutanud tõstavad jala ilusa sulava liigutusega kõrgemale, kui teised ja suudavad seda harjutust ka kauem teha. See edu on mitte ükski lihasjõust, vaid peamiselt närvide ja lihaste koostööst, mida nimetame koordineerimiseks, edasi painduvusest ja vastupidavusest.

Enne kui jaotada liikumise füsioloogilisi funktsioone juhin tähelepanu sellele, et jala sirutajad lihased vastavalt nende liikumise toimetele nimetatakse sünergistideks ja reit painutajaid lihaseid antagonistideks. Kui vastavast

Avar loodus võib asetada edukalt võimlat.

närvi tseentrumist lülitakse välja käsk reie sirutajatele lihastele reit sirutada, siis vajavad ka reie painutajad lihased vastavat korraldust et järgi anda, nii et jala sirutamine ette võiks üldse esile tulla. Mida kiiremini ja takistamatult need eriülesannetega käsud *innervatsioonid* lülitakse mööda närve lihastesse ja tagasi, seda sulavamalt ja paremini toimib jala tõstmine.

Koordinatsiooni võimega saavutatud ökonoomia osutab aga kehalise töö juures väga oluliseks, sest suure koordinatsiooni võimega inimene suudab niita vakamaa heina vähema jõukuluga ja kiiremini kui teine, kelle liikumine ei tugene teatud koordinatsioonile.

Agasageli need reiepainutajad lihased reie sirutamise juures ei takista selle liikumise esiletulekut ainult selle tõttu, et nendeni jõudnud innervatsioonid on olnud ebamäärased, liig üksteise otsa kuhjunud nagu noorel karjapoisil kellele antud sada käsku ja ta ei tea millist kõigepealt täita, vaid need lihased on lühikesed ja ei lase põlve sirutada.

Sellest oleneb tavaline nähe nagu vanade raukade kõverdunud põlvedega kõnd, mis sageli isegi noorte inimeste juures ette tuleb, kui mitte just kõndimisel siis teistel suurema ulatusega liikumistel.

Painduvus ja selle säilitamine vastavate harjutuste kaudu on peale koordinatsioonivõime arendamise esmajärgulise tähtsusega just põllutöölise seas.

Kui meie kogu inimkeha liikumise jaotame vastavalt selle füsioloogilisele toimetele, siis saame järgmise jaotuse:

Harjutuste ülesanne võimlemisel on arendada

1. jõudu
2. osavust (koordinatsioon)
3. painduvust
4. vastupidavust.

Nüüd veel natuke vastupidavusest. Võtame omale ülesande, nelja mehe vahel jaotatuna, vakamaa heina võrdse aja jooksul. Selle ülesande läbiviimisel võime tähelpanna, tugevat võistluse momenti kaasa hinnates, et mehed lõpetades töö, üks varem, teine hiljem, avaldavad tugevaid väsimus-tunnu-seid ja hiljem, järgmisel päeval kannatavad lihaskvalude all.

See lihaskvalu on tingitud põhjustest, et töö sooritamisel ainete vahetus kehas, eriti kopsude kaudu, ei toimunud ülesandele vastavalt, ja hingamiseldite kaudu eristatavaid väsimus-aineid on kogunud kudedesse rohkelt arvu, milline nähe sageli esile kutsub maa töös nii tuntuks nähte — üli-väsimuse ja tülpimuse.

Väsimusainete eristamisel kudetest on kopsudel tähta väga tähtis ülesanne ja seda suudavad kopsud sooritada ainult sel juhul, kui nende töö s. o. sissehingamine (inspiratsioon) ja väljahingamine (ekspiratsioon) võivad toimuda takistamatult, kindlas, töötempoga võrd-ses ja sulavas rütmis.

*Tugev liikumine, avar riietus —
— see kõik on ka maa oludes võimalik.*

Nii nimetame siis seda poissi, kel selle liigutuse täitmine kõige paremini õnnestub, hea koordinatsiooni võimega poisiks s. o. kellel närvid ja lihaste koostöö teostub takistamatult.

Sageli näeme aga, et just need *antagonistid* ei lase jalga takistamatult ette sirutada, liigutus kujuneb järk-järguliseks, nii öelda konarlikuks ja selle liigutuse esile toomine nõuab meilt ülearuseid pingutusi.

Kui meie aga maatööd jaotame füsioloogiliste toimete järgi, siis näeme, et see on peamiselt jõu toime, mis kujundab ka lihased lühikeseks kuid läbimõeldult jämedateks.

Nüüsguste lihastega ümbritsetud rinnakorv ei ole aga elastne ja painduv — järgiandev sissetungiva hapniku hulga ja nii oleme sunnitud hingama ainult kopsude alumiste osadega.

On tõsi, et maamees töötab rikumata õhus ja on sellestkiiljest linnalasesest eelistatumas seisukorras, kuid sellest on veel vähe, sest tugevate viisadega lõõts on paindumata ja ei suuda kasutada seda väärtust.

Kokkuvõetult tuleb hinnata maatööd kui ühekülgset, millist ei saa milgil tingimisel võtta kui inimkeha arendavat tegurit, vaid pigemini on see kui igasugune teine elukutse, mis nõrgestab organismi nii ehk teisiti, millele on vaja leida aga vastukaalu.

Nüüd on aga ka kõige parema tahte juures maanoortel sageli raske leida seda õieti juhitud vastukaalu võimlemise näol, kuna puuduvad

võimlad, õpetajad ja noortel endal vastavad teadmised sel alal.

Siin on aga tarvis leida abinõusid, et kehaline kasvatus poleks ainult linnlastele, kui olule eesõigustatud kihile, vahendiks kehalise intelligentsi paindumuse ja siseelundite jõu arendamisel.

Lugupeetud maanoored! Lõpetan oma kirjutise. Ent teadke, et meie Tallinna Võimlemise instituudis töötame palavikult selle küsimuse kallal, kuidas kohastada võimlemist eesti naise ja mehe psüühno-füsioloogilistele iseäraldustele, meie oludele ja võimalustele.

Informeerime Teid igas „Eesti Nooruse“ numbris oma saavutustest ja anname Teile ühtlasi võimalusi vastava materjali kaudu tegeleda võimlemise alal, mille sihiks on harmooniliselt nii vaimliselt, kui ka kehaliselt arenend inimene.

Võimlemine, kui kõige mitmekülgsem keha edendav tegur, kui otstarbekohane ajaviide ja meelelahutus, peab kujunema meil vahendiks, mis rikastab noorsoo väljenduse ja isetegutsemise võimalusi tugeva isiksuse nimel.

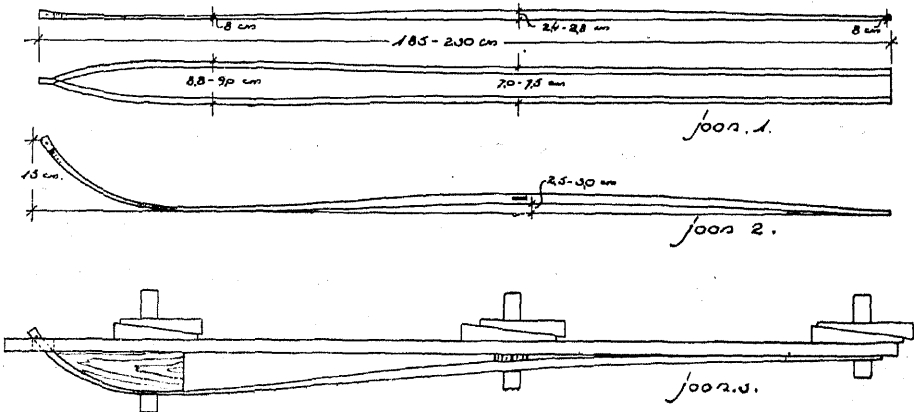
Suuskade valmistamisest.

Mõni aasta tagasi peeti veel suusasporti meil poisikeste lõbuks, kuid nüüd on see veetlevamaid ja ka kasulikumaid sporte leidnud rohkem tunnustamist. Suurimaks piduriks selle spordi levinemisele osutub müügil olevate suuskade hind. See pahe on kõrvaldatav suuskade valmistamisega kodusel teel. Toon allpool mõningaid näpunäiteid suuskade valmistamise kohta.

Eeskätt puu liik ja valik. Meie kodumaa puiest parimad suuskade valmistamiseks oleks saar, kask ja haab. Nendelgi puuliikidel on oma head ja vead. Saar näiteks on painduv ja sitke, hoiab hästi määret all, kuid sealjuures ei kulu ühtlaselt; kask ja haab selle vastu on kaalult kergemad, samuti painduvad, kuid ei pea määret nii hästi all ja kuldavad takuseks, iseäranis viimane.

Puu suuskade karvis tuleb valida kuiv,

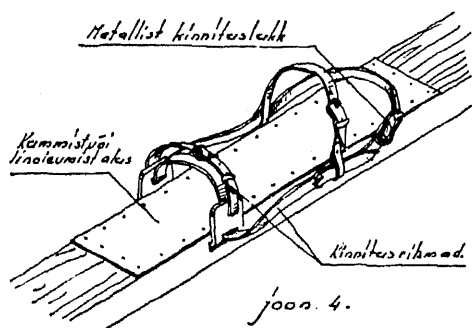
kasvuringidega võimalikult paraleelne suusa tallale ja puusüüd peavad jooksuma suusa tallast tahapoole välja, vastasel korral suusa kuludes hakkab segama suusa libisemist. Toon näitena n. n. „norra skii“-tüüpi suuskadele joonise ja mõõdud (v. ioon. 1, 2). Valisin näiteks just selle tüüpi, mis oma lihtsuse poolest valmistada hõlbus kodusel teel. Tähendatud suuskade pikkus on 185—230 cm. või õigemini, suusataja peab saama väljasirutatud käega vabalt kinni võtta püstiseisvast suusa otsast. On puu valitud, tuleb sellele joonise järele vastavalt suusa mõõdud kanda ja välja saagida. Tuleb pidada silmas seda, et suusk jääks keskest 2—4 mm. kitsam kui tagant, mis vajalik suuskade hõlpsamaks suundamiseks. Alla keset suusa taldat tuleb teha juhtjoon, mille kuju võib olla poolümar või kandiline (v. joon. 5), nii kuidas kellelgi nuut- või

simshöövel käepärast. Juhtjoon peab algama suusa ninast umbes 40 sm. kaugusel. Eeskujuks võib tarvitada ka mõnda muud tüüpi suuski, mis mõõtudes kitsamad, kuid nende põiklõige pole enam nelinurkne, vaid pealt mingisuguse kõverjoonega, mis koduselt vastavate tööriistadeta raske valmistada.

On nimetatud eeltööd tehtud, tuleb asuda suuskade painutamisele joon. 3 järele valmistatud paindepakul. Paindepaku valmistamiseks võtta suusast 8–10 tolli pikem, 1 tolli paksune laud, raiuda ühte otsa avaus, millest mahub suusa nina läbi, selle kinnitada suusa otsa kumerusega pakk raadiusega 30 kuni 35 sm. ja keskmise kinnituskohale kiilutaoline puutükk, et suusa kumerus ei saaks liiga tugev; kumerus võib olla, nagu joon. 2 näha 2,5–3,0 sm.

Suusa keetmise ja aurutamise viise on palju, lihtsam neist on: suusa otsi keeta suures pajas (pesuköögis) tundi paar, sealjuures tihti valada suusad üle keeva veega. Pärast keetmist asetada suusa ots painde-

pakku jäetud avausse, suruda suusk pikkamisi pakule ja kinnitada joonisel mädatud kolmest kohast laust valmistatud klambrite ja kiilude abil (v. joon. 3). Pärast päevalist kuivamist paindepakul soojas ja kuivas kohas, tuleb suusa otsi kumeruse seestpoolt lahtisel tulel põletada, mis kaitseb suusa otsa edaspidist õigeks minemist.

Järgmisena tuleb juba suuski hakata puhalt välja töötama. Painutatud suusa otsad, mis olid siiani kandilised, tulevad lõigata nüüd teravaks (v. joon. 1), suusad juba täpsalt joon. 1 mädatud mõõtude kohaselt välja hõõveldada, puhastada, lihvida, jooned äärde kraapida, suusa keskkohast 8–13 sm. taha poole tuleb suusast läbistada avaus jala kinnitusrihmale; suusad katta alt ja pealt puutõrvaga, tuleb tõrv sisse põletada. Kui soovitakse suuskadele anda punakamat värvi siis enne tõrvamist katta mingisuguse punase peitsiga. Pärast tõrva sissepõletamist suusad pealt polituurtropiga sisse niiskida, ja kellel poleerimise töö tuttav, võib suusad isegi läikima poleerida. Suuskadele veel jala kinnitusrihmad muretseda, mida võib ka ise teha (vaat. joon. 4) ja suusad ongi kasutamiseks valmis.

E. Velber.

Lihtsama tervituse poole!

Võitlus iganend traditsiooniga.

Inglastest räägitakse kui rahvast, kes visalt peavad kinni oma traditsioonidest. Ülesvõtetel näeme inglise tähtsamaid isikuid suuremate ametlike sündmuste puhul kummalistes riietes, mis tuletavad meele keskaega. Inglise kohtunikud kannavad halle parukaid, nagu need moes olid aristokraatial sada aastat tagasi. Inglismaal jaotatakse ordeneid, mis tunduvad meil koomilistena, nagu „sukapaela orden“ jne. Kuid inglastele ei ole kõiges selles midagi koomilist. Isegi radikaalsemad poliitikud ei saa jagu neist parukatest, ordenitest ja muudest klassidevahet allakriipsutatavatest märkidest.

Kuid mitte ainult inglastel, vaid ka teis-

tel rahvastel on omi traditsioone, millest nad peavad kinni visalt, kuigi käesoleval ajal nendega ei ole enam midagi ühist. On langenud ära omaaegne sisuline vajadus ja püsinud on harjumusena väline vorm.

Inimene on oma põhiloomult väga alalhoidlik. Eriti on see maksev harjumuste suhtes. Mingi harjumuse asetamine otstarbekohase uuendusega nõuab alati palju pingutusi.

Noored on enamasti need, kes siin toovad muudatusi. Nende uuendustele vastuvõtlikum vaim suudab kergemini võita harjumusi, sest noored pole veel nii köidetud kommets konservatismiga. See osalt tingibki vastolu noorte ja vanade vahel, mille

üle palju kõneldud ja rohkesti vaieldud.

Ka meil Eestiski on traditsioone ja harjumusi, millel oleks aeg minna kolikambri ja mis rahva kultuurilise tasapinnaga pole enam kuidagi kooskõlas.

Üks sellistest harjumustest, mis meil igal sammul kõige rohkem tuleb ette ja enne kõige vajab uuendust, on meie tervituskommed.

Tervitus iseendast on vajaline kui tunnus tavalisele, lugupidamiseavaldus või sissejuhatus kõnelusele. Kuid täiesti üleliigsetena tunduvad objektiivsel vaatlusel need toimingud, mida seotakse tervitusega. Oluline iga tervituse juures on kummardus. Kuid sellele liituvad vastavalt meie tervituskombele veel mütsikergitamine, käepigistus ja koguni käesuudlus, kuigi kummardus ja sõnaline tervitus iseendast täidaks väga hästi kõik tervituse põhimõtte nõuded.

Kui viskame pilgu rahvaste kultuuri ajalukku, siis näeme, et tervitus vastab iga rahva vaimlise arengu tasapinnale. Ori heitis tervitamiseks oma isanda ette maha. Eesti teoorjuse päevil ei tohtinud teoori paruni läheduses mütsi panna pähegi ja pidi teelt pöörduma kõrvale parunit kohates. Metsrahvad hõõruvad vastastikku oma ninasid või nuusutavad teineteist jne. Uhke roomlane aga tõstis ainult käe tervituseks, kuna iseteadev kreeklane hüüdis tulles ja minnes ainult „haire“ — rõõmusta.

Sellest järeldub, et mida madalam on rahva arenemistasapind, seda keerulisemad on tema tervituskommed.

Meie tervituskommed — käepigistamine ja mütsikergitamine on kombed, mis meile kindlasti tunduksid koomilised, kui meie nendega mitte nii väga ei oleks harjunud.

Rääkimata sellest, et nad tihti võivad tekitada piinlikke momente, näiteks, kui midagi on käes või kui käega tuleb tervitada suuremat seltskonda, või koguni suuremal hulgal daamidil suudelda käsi. Ei ole ka sugugi lõbus tänaval igal sammul tõsta suures kaares mütsi, kui tuttavaid juhtub olema palju.

Ja ometi nõuavad meie praegused viisakusreeglid, et peame sooritama kõik need

tervitus-toimingud suure täpsusega ja graatsiaga, kui tahame olla hästi viisakad ja kasvatatud.

Meie aeg on elanud üle juba niisugused tervituskombed. Püüame igal alal lihtsamate eluvormide poole ja peaksime seda püüdma ka tervituse alal. Praktilises Ameerikas on iseendast juba kadumas käepigistus ja mütsikergitus, kuna käesuudlus tekitab ameeriklases isegi suurt piinlikkust. Isegi traditsioonideküllane Inglismaa on väga tagasihoidlik käepigistuses ja mütsikergituses.

Kuid meie Eestis harrastame agaralt veel neid kombeid, mis kõrgema kultuuriga maale ei peaks olema sobivad. Meie vaimline tasem peaks olema küllalt juba niivõrra kõrge, et öelda lahti liigviisakuse mõttetutest toimingutest.

„Kui teistviisi ei ole võimalik oma head kasvatust ja peenemat seltskondlikku vilumust väljendada“, kirjutab üks arst, „kui sarnaste traditsiooniliste kommetega, mis arenenud primitiivsemast nuuskamisest, maitsemisest ja katsumisest, siis ei ole tõesti häbi olla vilunata ja kasvatamata.“

Tallinnas teotseb tervituskommete lihtsustamise propageerimisega Tervituskommete Lihtsustajate Liit, mille eesotsas tuntud riigi- ja seltskonnategelased. ÜENÜ on oma poolehoidu sellele algatusele juba avaldanud, võttes ühel Esituskogu koosolekul vastu vastava resolutsiooni. Ei ole veel ainult kuulda olnud selle resolutsiooni teostamist organiseeritult, kuigi erateel juba noorsoolased mitmel pool lihtsustamisele on asunud. Kuid kõik noorsoolased peaksid tulema kaasa selle algatusega, teostades lihtsustamist, algul omavahel osakondades ja siis ka väljaspool! Astugu kõik TLL liikmeks ja kandku rinnas vastavat märki!

Kadugu käeandmine igapäevastel kokkupuutumistel, mütsikergitamine ja käesuudlus! Asendame need nägusa kummardusega ja sõnalise tervitusega!

Tõendame, et oleme tõsiselt noored, kes ei ripu ülearuste traditsioonide kammitsas!

Siis oleme varsti muutnud ka seltskondliku arvamise ja loonud tervituseks uue otsustarbekohasema viisakusvormi!

Ed. R.

Enam usku ja kindlat vaimu!

(Vastuseks „Eesti Noorus“ nr. 10 esitatud küsimustele.)

Meie aeg on *karmi realismi* aeg. Ei leita enam kusagil romantikat, ilu ega armastust. Ei osata, ei tihatagi nagu otsida seda. Sõda oma suurte pööripäevadega on löönud segi kõik tõekspidamised ja traditsioonid, hävitanud usu kõigesse, mis enne oli püha ja kallis.

Sõda õpetas tegema endale igal pool rusikaga teed, kaitsma ainult enda huvisid ja võtma säält kust aga vähegi võtta andis, vastutustundeta, südametunnistuspinnata. Ja vahest sundis selleks puuduski, hädad ja viletsused, suured eluraskused. Ja see kõik kalestas südame, et ei olnudki enam mingit piina, mingit häbi himustada ja võtta oma ligemise vara, teha talle kahju igatpidi.

See kujunes koguni nagu mingiks spordiks, oma ette lõbuks, seda enam, et kukutati troonilt Jumal, too inimese isalik hooldaja ja karm vaoshoidja. Ja mis siis viga teha kurja, kui seda enam keegi ei keela, kui ei ole enam jumalat, kes selle eest karistaks ja kui oli surnud südametunnistuse häälgil.

Ja see ateistlik vaim on imbutanud läbi me noorsoogi. Või kuis saabki see olla teisiti, kui nüüdisaja lapsi pole keegi õpetanud palvetama, pole keegi õpetanud otsima Jumalalt abi eluraskuste võitmiseks, õpetanud uskuma ja lootma, ja paluma: loo mulle, Jumal, puhas süda ja uuenda mu sees kindel vaim. Ja kui me ka ise teeme kõik, et meil oleks puhas süda ja meid kannaks kindel vaim, siis ma usun, suudaksime küll ülesaada neist pahedest ja väärnähtusist, mis meid ähvardavad viia lõplikule hävinemisele.

Ja *vabasurm*? Kas seegi pole tingitud usu, tahtejõu puudusest?

Ei ole usku enam millegisse. Ka enda

võimeisse, enda väärtusse on kaotatud usk. Ja kui siis elu avakäsil ei siruta vastu seda, mida ihatakse, kui põrgatakse kokku esimeste elu raskustega, leitakse, et elu on väärtuseta, on inetu ja vilets. Ja siis ollakse tüdinenud elust, kuigi ei ole veel õieti saadudki elama hakata, ja surrakse, kuna on ju nii kerge astuda välja elust, ega usuta elu teiselnool hauda. Ei usuta enam midagi. Teatakse vaid, et see äkiline elust lahkumine nii sügavalt vapustab kõiki sõpru ja tuttavaid, et tõsiselt leinatakse, kahju tuntakse, ja antakse lilli ja viimseid austusavaldusi.

Ja see meelitab, meelitab neid, kel ei ole tahet, ei ole jõude elada ja töötada, võidelda uue ja parema tuleviku pärast, võtta tõsiselt oma elu ülesannet, mis kohustab vahetpidamatuks tööks. Ja see loov töö juba õpetab nägema ka elu ilu, nägema, kui kaunis on elu, kui avar, ja rõõmus! Ja kui kerge on astuda puhta südamega kesk seda ilusat elu, tundes end vajaliku rakukesena ses suures, ülesehitavas töös, keset seda ilusat elu.

Ja me ei tohi unustada seda. Kodumaa ilus tulevik ja rahva hää käekäik kohustavad meid selleks.

Ja kui ka kool, kui ka noorsooühingud aitavad kasvatada seda usku, töötahet ja armastust kõigesse häässe ja ilusasse, siis kaob peagi see suur korruptsiooni laine igasuguste kuritarviduste näol ja valmib uus rahvas, uue ja puhta südamega, kellele püha ja kallis on inimelu ja kellel ei tule mõttesegi himustada oma ligemise vara.

Ja selles ehk ongi kogu inimkonna õnn.

Salme Kõiv
Antslas.

Noored loomakaitse töös.

Loomakaitse on levinud peaaugalt lääne kultuuri mõjukonnis, sest loomade piinamine on I. kultuuri pahesid. Idamaalased — egiptlased, hindulased j. t. — austasid ja usuvad alles praegugi looduse jumalikkust loomas, kui samal ajal lõbutsev Lääne arendas härjavõistlusi, piitsa- ja puurjasjandust, tarvitas südametuid jahivahendeid ja üksinda daamide moekapriisid toovad piinu miljonitele loomadele.

Kirjatööde võistluse võitja prl. Salme Kõiv.

Loomakaitse põhiidee pole ainult sentimentaalsus loomadele, vaid ka inimese iseloomu mõjutamine. Oletatakse, et inimene, kes julgalt loomaga ümber käib, ka kaasinimest — kõrgemat looma — tõsiselt austada ei oska.

Ka Eestis on loomakaitse eriti koolinooruses leidnud hääd vastukõla. Oktoobri alul korraldati E. Loomakaitse seltsi üleskutset loomakaitsepäeva ja ilmus selleks puhuks ajakirja „Loomakaitseja“ erinumber.

Läinud aastal korraldas E. Loomak. Liit keskkooliõpilastevahelise võistluskirjatöö teemil: „Miks armastan loomi?“ Kokkutulnud kirjatööde hulgast sai esimese auhinna Võru ühisgümnaasiumi õpilane Salme Kõiv.

Prl. Kõiv elab praegu Antslas vanemate juures, kus tegeleb ajalehtede kiriasaatjana. Enda kohta kirjutab meile prl. Kõiv:

„Olen suur kirjandussõber ja kirklik lugija. Juba kolmeaastasena õppisin iseseest vanema õe kõrval lugema ja sest saadik pole mind ükski vägi suutnud võõrutada raamatutest. On loomulik, et niisuguse suure lugemise kõrval tärkas tung ka ise midagi kirjutada, midagi luua, panna paberile seda, mis vahest valdab meeli ja mõtteid. Mul on siiski liiga vähe usku enda võimetesse, ega pole ma kunagi katsunud kirjutada midagi suuremat. Poleks kunagi uskunud ka sellegi kiirelt kirjutatud töö auhinnasse.“

Katkend auhinnatud tööst, mis täielikult ilmus „Loomakaitseja“:

„Miks ma armastan loomi? Ma ei tea seda isegi, see on vaid seetamatu kiindumus loomasse kui kaitsetusse ja abivajavasse olusse.“

Olen armastanud neid juba lapsepõlvest, ju siis, kui ema jootis mustasilmalisi vasikaid või söötis lumivalgeid pörsajid. Mulle oli naudinguks silutada nende siidpehmet karva, anda neile peost maitsevaid suutäisi ja näha nende silmi täis ääretut tundelikkust. Ma hakkasin hindama loomade sõprust kui suurt ja kallist varandust. Nähes karjapäivil looma ikka järeljätmatult pürgivat oma seatud sihile — parimale toidule, millele koondati kogu oma mõistus ja osavus — õppisin minagi püüdma oma eesmärgile, kohkumata takistust ja nurjumisist.“

Kiri Taanist.

Mind on taanlasena palutud muljeid avaldada Kopenhaageni pidustuste kohta. Lubatagu mind otsekohe öelda, et need esimesed siin Taanis korraldatud põhjamaade noorsoopäevad meile taanlastele olivad suureks üleelamuseks tänu teiste maade elavale osavõtule, tänu külaliste külakostile, eriti aga ilusatele ja tüübilistele rahvatantsu ettekannetele ja lõpuks huumoriküllasele kaasaelamisele ja seltsimehelikkusele, mis algusest lõpuni iseloomustas pidulisi ja pidupäevi.

Eestlaste esinemine õnnestus täielikult ja oli eriti eesti tantsudel suur edu: pal-

judel oma ilu, teistel oma elava iseloomu tõttu. Samuti olid eestlaste lauluettekanded midagi tervet ja üllatavat oma ette ning haarasid kogu kuulajaskonda. Ajnsaks kurbuseks meile oli, et meie täitsa vabalt kõnelda ei võinud — meie kõik pole võinud õppida rootsi keelt ning meil puudub praegu üks ühine keel, mida oskaksid kõik neist põhjamaade pidustusist osavõtjad.

Inglise vanad morris- ja mõõgatantsud on meloodiliselt ja ettekannetelt nii erinevad põhja tantsudest, et see jäi üleelamiseks vaatlejaile. Inglisele heidetakse ette külmust ja vormalisust. Seda ei saaks öelda aga nende inglaste kohta, kes tantsus ja laulus

näitasid üllatavat kergust ja kelle kõlpev huumor ja lõbus seltsimehelikkus võlus meie südameid.

Rootslased olid esitatud umbes 300 osavõtjaga ja paljude mängumeestega. Rootsi rahvatantsus tundub erilist inču ja rõõmu ja mulle näib, et kõik rootslased on sündimiselt tantsuvõimelised. On unustamatu vaa-de näha 300 noort ühistantsus sulavalt esi-nemas ilma et nad enne üksksteist oleksid näi-nud või kokkuharjutanud.

„Danske Folkedansere“ esimees Poul Lorenzen abikaasaga Taani rahvariides.

Ilusa ja väärrika peonumbrina rootsi tant-sude kõrval oli norralaste esinemine püha-lik ja haarav, ka oma ringmängudes. Ja mis puutub soome ettekandeid siis näis mulle nende r.-tantsudes ja mängus suurt sarna-sust meie taani omadega nii viisis kui ette-kannete ehituses. Eriti riivab see üht menu-etti, mida meie taanis tunneme ühena oma suursugusemana rahvatantsuna.

Meie taani esinemis ja ettekandeis ära-tas tähelepanu faröörlaste ja gröön-laste omapärasus. Esimesed esitasid peo-õhtul linnamajas paar oma üllatavat laulu-või kvaddtantsu, miljised on keskaegse pä-ritoluga ning esitavad põhjamaa keskaegset tantsu tema hästi hoidunud kujul. Siin pole mängumeest, vaid tantsijad laulavad ise väik-seid rahvaviise tantsu saateks. Faröörlased on nii küll viimane koht maailmas, kus see tantsuvorm veel hoidunud.

Gröönlaste tants näitas siiski vähe noore-mat päritolu ning on vist küll suuremalt osalt laen taani ametnikelt ja meremeestelt, kuid

tantsudesse oli toodud niipalju gröönipärast joont ja temperamenti, et neid võiks nimetada taani tantsudeks gröönij keeles. Kõiki köitis nende tantsude metsik tempo, saadetuna hüüe-dest mis tuletas meele endiste mereröövlite kisa. Köitis päältvaatajaid nende väikeste gröönij naiste ülitore riietus.

Lõpuks veel: oleme väga tänulikud, et meie suurimad pidustused nii hoogsalt, elavalt ja ilusalt õnnestusid ning meie suurim tänu on just meie külalistele liigdalt ja kurgelt, meie endistele ja uutele sõpradele, kelle teeneks ongi, et see oli tõesti pidu, mida meie ei unusta kunagi. Eestlased kuuluvad nen-de hulka, kes tulivad kaugemalt, et meiega koos pidutseda. Olgu neile suurim tänu. Meil pole võimalusi tasuda pikka reisu, kuid meie soov oleks kord jälle pidutseda koos. Elage hästi niikaua!

Palju terviseid kõigile meie sõpradele Ees-tis ja hääd pühi! „Danske Folkedansere“ eest. Poul Lorenzen.

Kiri Soomest.

Kesk-Soome kõrrete kaljuriingaste keskel, si-nava Soojärve kaldal asub too uhke hoone, kus õpivad ja elukiisimusi harutavad mõnikümme-kond soome noort inimest. Siin end ise elule etteval-mistades haritavad nad ka ühtlasi juhtima ja õpetama päalekasvatavat külanoorust. Kuuekuulise siinvühimise järel viivad nad siit eluröömsatena lahkudes kaasa hulga häid kogemusi, oskusi ja teadmisi — väikseid rahvaülikooli — enesele ja teistele. Sää asutisse — Keski-Suomen Kansan-opisto — lähenesin minagi ühel varajasel sügishommikul südamel värisedes. Tead-sin, mind ootavad seal kümnend soome noored, võorad ja tundmatud. Häämeeleora oleksin taht-nud tuldud teed tagasi pöörata, kuid see oli hilja, sest juba peatuski hobune tolle õppeasutise õuel, kus mind vastu võttis pikas mustas rüüis, hallpäi-ne naine, proua Sirkka. Lahkel, naerataval näol hüüdis ta mulle juba kaugelt vastu: „Terve-tuloa eestin neiti B . . . . L . . . . .!“ ja tõmbas mind kaisutatades rinnale. Meiauksele oli vastu tulnud koolijuhataja härra Sirkka, kes ka „Tervetuloa!“ üteldes kätt nigistas. Olin üllatu-nud sest soojast ja südamlikust vastuvõtust, ega suutnud tagasi hoida rõõmupisaraid, mis vägisi põskedele valgusid.

Klassi minnes hüüdis terve õnilasperi, mis koosneb 70 noorest mulle „Tervetuloa!“ Märka-sin, et kõnetoolile oli asetatud eesti ja soome lipp kõrvuti. Ning juhataja tähendaski, et see on sinna asetatud minu vastuvõtu puhuks, sest sel-lega tahavad nemad, soomlased, ülesnäidata soo-just ja südamlikkust eestlaste vastu, kes on nende veljed, kuid kes on pidanud üle elama palju ras-keid päevi sel ajal veel, kui soomlased olid vabad ja elasid külluses. Kuid nüüd on ka Eesti vaba, millest soomlased suurt rõõmu tunnevad.

Nii möödus siin esimene päev ning nüüd käib tõsine töö. Tunnen vahest väsimustki, kui 16. tunni jooksul pean aju ningutama ja meeles pida-ma kuimnevat soomekeelsete sõnade kogu, et kui-dagi võida vastata 70-le küsijale.

Terviseid ja ilusaid pühi noorsoolastele Suolahti, 20. XI. 31.

B. L.

Tallinna noorte Taani matk.

R. Mõistlik.

Läinud kevadel saabus ÜENÜ-le kutsu Taanist, võtta osa 9. põhijamaade rahva-noorsoo pidustustest. Nende pidustuste vastu on noorsoolastel olnud alati suur huvi. Põhijamaade Taanimaa kauguse tõttu, kuid viimasel minutil võttis mrs. Auo. Meikoo (ÜENÜ välismisisteeri) asjast kinni ja suur kaugus hähtus, kui poleks teda olnudki.

Vast saabunud soome noorsoo juubelpidustusil tagasi algas kiire organiseerimise töö uueks — Taani — sõiduks.

Tuli leida teid suurte sõidukulude kokkuhoiuks, koostada esindusrühm, siis koostada sõiduplaan mis oleks kooskõlas ees'i ja põhijamaade liikumisevahendite sõiduplaaniga, et ilma ajakulutusteta pidustustele jõuda.

Tehniline töö jaotati mitme vahel, kuid hädas oldi siiski. Rühma koostamine oli vast kõige raskem. See pidi koosnema kahekümnest inimesest, kes laulaks, tantsiks ja suudaks kanda sõidukulu kr. 50—60. Sääraseid univertsaalseid inimesi annab aga otsida. Juba on õnnestunud koostada rühm kui veel paar hilinenud soovijavaldust esitatakse. Kahjuks ei saa neid kaasa võtta. Päev hiljem loobub aga üks või teine rühmast, millesse taas tekib auk, mida tuleb täita, sest muidu ei kõla laul, ei sobi tants. Lõpuks on rühm koos. Sää! aga tuleb veel soovivavaldusi. Ja veel missuguseid!

Üks ei oska laulda ega tantsida — tal on vaid sõidu raha. Teine ei oska laulda ega pole tal ka raha. Kolmandal pole raha, ei oska laulda ega tantsida aga „Kuidas te jätate mind maha?“

Veel viimasel minutil loobub üks rühma liikmeist kaasasõitmast. Aga kes tasub tema'e valmis ostetud pileti Taani ja tagasi. Mis ütleb koorijuhhi süda? Mida peab tantsukaaslane tegema?

Kuidas leidus tarviline sõiduraha ja kuidas koostati sõiduplaan on raske kirjutada, kuid tõsiasi on see, et noorsoolased käisid Taanis ja on nüüd juba tagasi.

Säärast sõitu, kui oli Tallinna noorsoolaste oma Taani ja kus nii palju oli huvitavat ja ja vahelduvat, oleks järgmine kord ju märksa kergem korraldada, sest siis võtaks kaasa helifilmijaparadi, vântaks seda kogu tee ja sõidukulud, kas või sajaliiikmelise rühmale oleks kaetud.

Milline oleks siis see helifilm?

„Tallinna sadam — vaadatuna mõne laeva, kas või „Ebba Munki“ laelt. Kogunevad reisisjad suurte pakside ja kompsudega, suur enamus ÜENÜ-lasi, kes sõjavad Taani. Laeva lahkudes on nad kõik kogunenud laeva laele. Kostab rahvusliku laulu viis. Noorsoolased muidugi.

Esimene osa lõpeb, kusjuures sadama sillal hulk saatjaid lehvitab rätikuid lääne

muuli taha kaduvalle „Ebba Mungale“. Eesriide langetades kostab veel kaua eesti laulu võimas viis.

Teine vaatus. See on Helsingi sadama tagaseinaga. Noorsoolaste askeldus on näha randuval laeval. Laev ise on viimase võimaluseni kallakul: kõik noorsoolased on tunginud laeva vasakule kaldapoolele milline silmale lähem. Juba hüppab üks kui teine lüvalt sillale — ruttavad passi kontrolli — edasi tolli ja siis autodele. Kõik hirmsa kiirusega. Autode rida ründab Helsingi raudtee jaama ja sealt 10 minuti pärast Turu poole väljuvat rongi. Tempo on nii kiir, et rongis üle lugedes koosseisu. Imestama paneb et üks'i ei ole jäänud maha, isegi pagaaš on kohal. Pääseb valla kergendusohe „oleme võitnud.“

Vaunis ümbervaadates sattume tuttava pilkude alla. Mikkeli pidustusil meile tuttavaks saanud ajakirjanik tervitab lahke naeratusega: „Eestlased — ÜENÜ-lased“ imestab, „Kuhu nüüd?“ Maailm on tõesti väike — sõida kuhu sõidad ikka tuttavaid ja sõbrad. Või ons ÜENÜ nii suureks paisunud?

Väljas möödub sama soomelik maastik. Kaljud, mäed, oru! ja jälle kaljud. Teel võisiteb rongiga auto. Kalju küngeist üles ja alla — kaob vahest käänaku taha — aga maha ei jää!

Turu. Peab olema üks suurimaid ja ilusmaid soome linnu aga meil pole aega teda imelda. Juba on rong viinud meid sadamasse, kus rong läevaqa täpselt kooskõlastatud. Istume ümber laeva, mis viib meid otse rootsi kuninga nii sõbralikku Stockholm.

Laeva lahkudes Turu sadamast heidame viimase ja ajansa pilgu linna kõrgetele, säravatele tornidele, kindluse müüridele. Ilus õhtu ja vaikne meri töötab ilusat meresõitu, merehaiqusteta.

Kõigist sellest heast meeleolust kõlab äkki üle laeva ja sadama eesti laulu viis...

„Üks kroon trahvi lauljal!“ kõlab kellegi arglik hää! nurgatakk. Ei see trahvimäär kedagi kohuta, lauldakse edasi „kolme krooni eest“.

Temporikas päev on noorsoolasi! veidi väsitanud. Kosutatakse end kaasavõetud võileibadega, hantitakse laeva lamamistoolid, mähitakse end vaipadesse ning muretult — innuoca andutakse skääride vaatlusele.

See osa kogu teekonnast oli ilusam sel päeval. Vaikne, peetelsile meri (ei ainustki võimalust haiqestumiseks), kaljusaaresilk, mil nähtavasti polegi lõppu, õhtu eelne päike — mis merd ja saarekesi kuldab, vaimustas kõige nõudlikumagi noorsoolase.

Kuid pole head halvata!

Ilusale õhtule järgnes noorsoolastele kui tekireisijatele külm langetatavaalune õõ. Selle nii ilusa ja suure laeva kapten ei võimaldanud kuhuqi araelamiseks ruumi. Ei aidanud noorsoolaste tagasihojdlikkus ega ka jul-

ge pealehakkamine. Ööbimiseks jäeti ikkagi tuulte ja vihma kätte. Kapteni soome-rootsi-pärasus ei sumpatiseeri Eestile.

Kuid seegi öökorter polnud rahulik. Kõige paremas unes äratas Marienhamnis pealetu.ev rootsi lõbus jõuk ja veel tujuküllasem saat-jaskond meie „eesti rahva“.

Külmetusele ja unetusele vaatamata ei norutanud noorsoolased: ööjooksul oli juurde õpitud rühma „ihult ja hingelt“ uus eesti löök-laul „Kalle Kusta“ mida nüüd ja edaspidi lauldi võimalikuil ja võimatuil juhusel.

Öö jooksul hõrenenud soome skäärid moodustasid hommikuks juba tiheneva ja veel ilu-sama ning meelikõitvama rootsi saarestiku, Soe päike ja noorustuli peletasid varsti öö väsimuse ja külmetuse. Juba paistavadki Stokholmi raekoja kullatud muna ja linna kõrged ehitused, ning operaator vahetab lihti.

Saabumine Stokholmi sadamasse valmistab meile üllatuse! Ühtegi ÜENÜ sõpra polnud meile tulnud vastu. Ainult kuninglikult täpis tolliamet ilmutas elavut huvi meie varanatu-kese vastu, meid enid tähelepanemata jättes.

Võhivõõras linnas oleksime hädas olnud, kuid paljudele meist oli Stokholm tuttavam kui näiteks Tartu või Viljandi. Seepärast oli mure varsti murtud, ja meie välisministri Stokholmi noortega telefoniühendus. Selgus, et meid oodati alles homme, kuna ju me isegi ei uskunud Helsingis jõudvat Turu rongile. Jalutame lõbusalt turistide öökorterisse „Sieversi“.

Lõbusas meeleolus „Kalle Kusta“ saatel ja solistide Pilleri ja Milleri kaastegevusel säetakse end korda pikal teekonnal näole ja riistele kogunenud tolmust ja unetusest.

Ei ole veel jõudnud koduneda uues ümbruses kui juba tulevad külalised! Hra Linden! See igavene noorsoolane, ÜENÜ-lane, elu ja sõpruse kehastus! Sell korral on ta veidi kohmetu, arvab end süüdi olevat, et keegi pole meile vastu tulnud sadamasse. Mitmed on talle juba varematest kokkupuutumistest tut-tavad, kuid ka uutega tutvus sobib kiiresti.

Andes üle oma ja rootsi seltside tervitused kutsub ta juba meid õntusele ühisele koosviibimisele.

Lõunapaiku lahkuvad noorsoolased linna-tutvunemisele. Kuninga loss, ooperim., seisus-tem., linnam. ja igavene vesi mere, Mälari suur-te ehitustega: järve, läbi linna voolava jõe ja kanalitega, elava liikumisega ja uudusega ülla-tav Stokholm annab ka eesti inimesele imet-lusainet.

Esimese õhtu koosviibimine rootslastega võtab juba algul südamliku ilme. Tervitused mõlemalt poolt. Need ei o'e ametlikud vormi-kõned vaid sõprade tervitused kauaaegse la-husoleku järele, lõbus vastastikune vestlus ni-j palju kui seda võimaldab keeleoskus. Kõlavad vaheldumisi eesti ja rootsi laulud. Ja lõpuks tants, eriti ühiselt tuntud rahva-tantsud. See ühine keel hävitab juba kõik rahvaste vaheseinad. Läheneval kesköötu-

nil alles lahkutakse, kuni hommikuseni mil peab järgnema ühine väljasõit.

Järgmisel päeval on meil aega tutvuneda ka Stokholmi vaatlemisväärilisema asutuse — kunsti galleriiga. Suur maja oma massiiv-susega mõjub juba väliselt. Sisemuses seistes silm silma vastu suurte meistrite kuulsate maalidega hakkab võhikki tundma kunsti võimu. On maale, mille juurest ei raatsi lah-kuda kartes, et keegi võiks varastada sult hiljem selle mulje, mis ta sisendanud.

Kunsti gallerile järgneb Põhja muuseum. Muuseumi juhataja, kes varem külastanud Eestit, osutab meile suurt tähelepanu, andes põhjaliku seletuse väljapanekute üle. Tihti on sel. used on ni-j huvitavad ja põhjalikud, et tun-ned end kuninga kuues või hobuse seljas, mille kohta juhataja seletust annab. Suurele ajaloolisele osale järgneb veel suurem etno-graafiline, mille lihtne läbikäiminegi tunde nõuab. Peensusteni koostatud väljapanekud äratavad üldist tähelepanu.

Muuseumi vabaõhu osa, Skansenil, uurivad noorsoolased omal algatusel ja enda inst.nkii juhtimisel, sest juhatajal pole enam mahti meid saata. Imetletakse ilusat vaatepilti Skan-senilt — Stokholmile, tehes ringe loomaaias ruttavad noorsoolased linna, et kasutada lah-ket kutset väljasõidule.

Väljasõit teostus laeval. Jällegi lõpmatud skäärid. Ühel neist saartest on nähtud ette meie väljasõidu lõpp. Kordub eelmise õhtu koosviibimine selle vahega, et sõlmitakse uusi tutvusi, et meeleolu on ülivam ja, et lahku-mine on raskem.

Järgmine hommik toob endaga kaasa edasi-sõidu askeldusi ja pikema sõidu, rootsi raud-teel, Stokholmist Malmösse. Suur jaamahoone kihab inimmerest. Kogunevad noorsoolased ümbritsetud rootsi sõpradest, kelle hoo'itse-misel ei näi piire.

Perron kihab saatjast. Viimased käepigistu-sed. Vedur huikab! Nägemiseni!

(järgneb).

Noorsoolased Meta Kodaniburg (vasakul) ja Aaimu Uuli väljasõidul välissõprust sõlmimas.

Noored põllumajanduslikul tööl.

Selles osas avaldab toimetus kirjeldusi organiseeritud noorte maatulunduslikust tegevusest tuues lühikesi tegevuskirjeldusi noortelt ja tegevusjuhiseid vastavatel tegejelastel.

Ühtlasi kutsub toimetus kõiki sel alal tegelevaid noori toimetusele saatma lühikesi kirjeldusi ja muljeid organisatsiooni elust, tegevusest ja ettevõtetest (näitused, kursused, õpperingid, õppekäigud jne.)

Ülesandeid noortele enesearendamiseks põllumajanduslikus suunas.

Talvetulekuga jääb põllumehel enam vaba aega, mille kasutamiseks tuleb leida õige tee. Kutsekoolidest seekord eemale jäänud maanoored teevad hästi, kui nad koondused ühinguksesse, ringidesse, harucessse, maatulundusklubidesse, vaba aja kasutamiseks teadmiste omandamiseks, millised leiaks rakendusvõimalusi järgnevais kevade ja suve põllumajandustöis. Kitsikuste ajajärgul on teadmiste ja oskuste puudumine eriti valus ja teadlikult ettevalmistatud põlumehe kahju on loka vähem, tulu aga ameerika andmeil 1000 prots. — meil küll kuni 100 prots. — suurem kui ettevalmistamata põllumehel.

Kes on siis niisugust sissetulekut saanud? Need kes iseseisvalt töötada, arvutada, majandada ja ajaga kaasa minna oskavad.

Selleks, et seda õppida on vajalik noortel teostada iseseisvalt ettevõtteid põllumajanduses, kus rakendamist leiaksid noorte leianduslikkus, teadmised, oskused ning majanduslikud kaalutlused.

Kuidas talitada?

Hää oleks kui korraldaksime eriringid või klubid ettevõtte liikide: juurviljakasvatuse, aianduse j. t. aladele, kus igaüks osa võib võtta ühe või mitme ringi töös.

Edasi muretseme raamatuid üheskoos lugemiseks, läbiarutamiseks ja tööplaanide kokkuseadmiseks, mitte unustades majanduslikku külge, mis raamatuis sageli puudub. Arvestame kulud ja tulud ning koostame eelarve. Hangime juhiks ja nõuandjaks isiku, kellel valitud ettevõtte läbiviimiseks teadmisi ja oskusi (agronoom, assistent, mõni kutsehariidusega isik või edumeelne põlumees). Teadmiste täiendamiseks korraldame kursuse vastavate eriasjatundjate juhatusel, millest nüüd juba teadlikult osa võtame ja küsimusi esitame. Koos asjatundjatega määrame nüüd lõplikult kindlaks ettevõtte ulatuse, mida kevadel tegelikult teostada kavatsame.

Ei saa jääda poolele teele — talvel omandatud teadmisi peame tingimata ellu rakendama iseseisvalt oma ettevõtte teostamisega. Väikestel aladel proovides ja katsetades õpime ka suuremaid ettevõtteid edukalt juhima. Ei saa talu teraviku korrastamisega korda see, kellel üksikuis talu tegevusharudes ja ettevõttes tead-

kui ka isiklike kogemuste valdkonnast. Parimale kirjutajale 1932. a. jooksul annab keskjuhatus kirjandusauhindu ning ühele parimaist kirjasaatjait ja kohalise tegevusharu (klubi, ringi) tegevaimast noorist võimaldab keskjuhatus vastava osakonna (haru, klubi, ringi) ettepanekul ning keskjuhatus juure moodustatud maatulundustoimkonna heakskiitmisel tuleval suvel tutvumismätka vastavate aladega tutvumiseks Soomes.

misi ja oskusi pole ja tööde korrastamises puudub vilumus.

Juhiseks lühidalt kümme käsku:

1. Tuleb püüda edu poole põllumajanduses. Pole põhjust vanast kinni hoida, seda teevad teised isegi.

2. Ettevõtte tuleb rajada majanduslike põhimõtete alusele. Eesmärgiks on suurema tulu saamine vähema kulutusega.

3. Ettevõtet tuleb ise juhtida ja tulemused — olgu need head või halvad — ise kannada.

4. Töötada ise. Teiste tööjõudu kasutada ainult seal, kus see tõesti mõõdapääsemata.

5. Ettevõtte ulatust järjest suurendada. Esimesel aastal 100 rm. keeduviljaaeda, teisel 200 rm. — puukool. 20 kanapoja asemel teisel aastal 40 kanapoega ja 10 vana kana.

6. Töötada toetuseta. Välistoetuste ootamine demoraliseerib.

7. Arvestada kõik tulud ja kulud. Teadlik põlumees ei saa läbi arvepidamiseta.

8. Omavaheline töövõistlus, mitte ainult töö kvaliteedi suhtes, vaid ka majanduslike tulemuste alal on tarvilik töö eduks ja teiste kaasatõmbamiseks. Tööde näitused olgu lõpuvõitluseks.

9. Alatud töö tuleb lõpule viia. Sageli õpib ebaõnnestunud ettevõttes enam kui häsilõppenud töös.

10. Ettevõtte alguseks olgu valmis tööplaan ja tarvilikud teadmised omandatud. Juht on ainult nõuandja, otsustaja ja korraldaja oled ise.

J. Ümarik.

Harjumaa noored kõõgilja kasvatamises võistlemas.

Harju maagronoomi korraldusel toimus Harjumaa alg- ja täienduskooli õpilaste ning maatulundusklubide liikmete vahel kõõgilja kasvatamise võistlus. Iga võistleja kasvas oma kodus vähemalt 12 ruutmeetrilisel maalal: porgandeid, kaalikaid, peete, kurke, sigureid, sibulaid, salateid ja spinateid, kuna varem võistelnud said ülalnimetatud kultuuridele lisaks: redise, türgioa, ja rabarberi seemneid. Nii kasvatati kogusummas 12 kultuuri.

Tarvisminevad seemned ja vastavad trükitud kasvatamise juhised muretseti võistlejatele tasuta.

Tegelik nõuanne ja kohapealne hindamine oli kohalike ja osakonna agronoomide ja

aiandusnõuandja hooleks, kellele aitasid kaasa ka õpetajad.

Võistlusest võttis osa 28 alg- ja täienduskooli, 2 maatulunduskooli ning 2 ÜENÜ põllumajanduskoostöökonda kokku 427 noorega, kelledest tunnistati I auhinna vääriliseks — 95, II — 149 ja III auhinna vääriliseks — 124, kuna 59 võistlejat jäid auhinnata.

Parimad tulemused olid Hageri, Kõnnu ja Saue koolides. Võistluse tulemustena korraldati 12. koolimajas vastavad näitused, kus noored esinesid oma töötulemustena, mis jättis küllastajatele hea mulje. Auhinnasajatele anti välja vastavad diplomid ja auhinnad põllumajanduslise kirjandusena.

Aineliselt toetasid võistlust: 1) Harju maavalitsus rahas 250 kr., 2) Eesti Seemnevilja Ühisus ja 3) vennad Tõnissoni aiapäri kõõvilja seemnetena, 4) Hariduse- ja Sotsiaalmiinstreerium 30 kr. rahas, 5) Põllutöökõõvilja põllumajandusosakond — 78 kr. väärtuses kirjandust, 6) A. R. T. Põllumajandusliit — 61 kr. väärtuses kirjandust, 7) kohalikud koolihoolekogud 40 kr. rahas, 8) ajakiri „Karjamajandus“ 10 „Karjamajanduse“ aastakäiku — 15 kr. väärtuses ja 9) Eesti Põllumeeste Keskseks 5 köidetud aastakäiku „Põllumeest“ 17 kr. väärtuses, kuna tarvisminevad diplomid annetas Talumajandusnõuandebüroo.

Et arendada ja süvendada noortes oskust ja huvi põllumajanduslikele küsimustele, on kavatsus samalaadilist võistlust korraldada ka eeloleval aastal, kus lisaks kõõvilja kasvatamisel paremaid tagajärki saanud noortele võimaldatakse marjaaedade asutamiseks tasuta pistoksade saamine.

A. T.

Upa maanoorte ringitegevusest.

Upa Maanoorte Ring asub Saaremaal Kaarma Suurvallas. Ring kutsuti ellu 1931 a. 11 märtsil, seega vana alles kolmveerand aastat. Ringi juhiks on maa-aron. E. Martin. Esinaiseks prl. H. Lember; sekretäriks prl. L. Hark ja nende abi R. Tiits. Ringil on 24 liiget, neist 19 tenevat ja 5 toetajat. Liikmeid teentseb söödajuurvilja osakonnas 6; kõõvilja osakonnas 8 ja katsete osakonnas 6; söödajuurvilja maa-ala suurus oli 500 ruutmeetrit; kõõvilja maa-ala 100 rmt. ja katsete all 100—200 rmt. — osavõtja kohta. Käesoleval aastal on peetud üldkoosolekuid 7; juhatuse koosolekuid 7; kõnekoosolekuid 5; teneviku töö kursuseid 4; võistlusi 2 ja hindamise koosviibimisi 2 ning korraldatud üks õppereis. Kõnega esinenud ringi juht 14 korda; teised nõuandjad 5 korda ja väljastpoolt ringi koosolekuid viibinud külalised 9 korda. Ring esines oma töödega Karja põllumajanduse näitusel, kus saadi: söödajuurviljadest eest 1 — I auh. 1 — II auh. ja 1 — III auh. ning autasuks 5, 3 ja 2 kr. rahas; kõõviljadest eest 2 — I auh. ja 1 — II auh. ja 5 kr. rahas. Kaarma maanoorte ringide näitusel — söödajuurviljadest eest 1 — I auh. ja 3 — II auh. Kõõviljadest eest 2 — I auh.; 1 —

II auh. ja 2 — III auh.; katsete eest 2 — II auhinda ja 2 — III auhinda. Peale auhindade autasuks raha ja kirjandust. Võistlustel osati 9 — II auh. ja 2 — III auhinda. Ringi koosolekuid, kursusi ja nõupidamisi on peetud korda mõõda 5 talus, kuid päämiselt juhatuse liikmete juures. Koosviibimised lõpevad lauluga „Eestimaa mu isamaa..“

Upa maanoore kõõvilja-aed. Ringijuht maa-agr. E. Martin maanoore Helmi Lembergi kõõvilja aeda külastamas. H. Lemberg sai kohalikul ja ringi tööde näitusel I auhinna.

Saaremaa maanoorte ringidel oma keskkorraldus.

Saaremaal on viimasel ajal tegutsemas maanoorte põllumajanduslike ringe 30 ümber. Ringide edukamaks ja hoogsamaks tegevuseks kutsuti 1931 a. kevadel maanoorte kongressi poolt ellu ringide omavaheline keskkorraldus „Saaremaa Maanoorte Ringide Ühendus“. Ühenduse eesmärk on kõigi abinõudega kaasa aidata ringide töö süvendamiseks ja ühtlustamiseks ning maanoorte kongresside kokku kutsumine, kes maanoorte liikumise põhimõtted kindlaks määrab. Ühenduse 1931 a. tegevus seisib päämiselt ühiste noorte ringide tööde näituste ja võistluste ning õppereiside korraldamises. Peale selle kirjastatud ringidele liikmeakordi raamatuid, hindamislehti ja auhinnatunnistusi. Muretsjed ringidele näituste ja võistluste autasuks toetusi — korraldatud ringide tegevuse ja töökavade ankeet. Tuleva aasta ringide suviste töötetevõtete jaoks on koostamisel töökavad ja aruandevihud, millised ühiselt trükitakse. Ühenduse liikmeks on 25 maanoorte ringi.

E. M.—in.

Saaremaa algkoolide kõõvilja võistluskasvatus.

35-es Saaremaa algkoolis lõpetasid kõõvilja võistluskasvatuse töö 606 õpilasest 520 õpilast. Töötajajärjed hinnati järgmiselt — I auhinna 66; II auhinna 150; III auhinna 253; kiituskirjale 36; ilma jäätud 15; autasudeks anti kirjandust ja Talumajandusnõuandebüroo tunnistused.

E. M.—in.

Albu noored edusammul.

Endise Kurema karjakasvatuse kooli lõpetaja ja praeguse noorperenaise pr. Linda Leefbergi ettevõttel kutsufi 25. oktoobril s. a. ellu Albu noorte maatulundusklubi.

Et Albu noored selle järele ammu vajadust tundsid, sai klubi omale kohe juba asutamisel 52 liiget, milline arv järjest suureneb. Klubi eestseisusse valiti pr. Linda Leefberg, hrad Gustav Kreisberg, Vilhelm Leefberg, Jaan Kreisberg, pr. Marie Rubin ja prl. Heinrichette Alev.

Esialgul hakkab klubi töötama teravilja ja juurvilja kasvatuse, sooparanduse ja käsitöö aladel. Otsustati korraldada aasta jooksul tööde võistlus, näitus, üks õppereis, kuus loengut, üks „Eesti Nooruse“ õhtu ja kolm pidu. Klubil on oma segakoor, keelpillide orkester ja näitering. Praegu ollakse ametis näidendi „Hooldaja“ õppimisega, mis teisel jõulupühal ette kantakse.

Olgu raugemata Albu noorte tahtejõud ja püsigu üksmeel nende keskel!

V. Leefberg.

Põhjamaade noored maatulundustööl.

Noored Rootsis ja Soomes.

Eesti ja lähemate põhjamaade (soome ja rootsi) maanoorte olukorras on palju ühiseid jooni. Vähem vast vaimestel aladel, kus eraldajaks keel ja mõneski suhtes erisuunas arenenud kultuur, küll aga materiaalsete ja majanduslike ülesannete töömäl.

Põhja-Rootsis soomlastest asutatud Kiuna ringkonna J.U.F. noorte näitusel I. auhinna saanud Korpikylast Hannes Mäkitalo väljap. nurk. Väljapanekuid oli 160. I auhindu à 10 kr. 50; II à 7kr. 16; III à 5kr. 31 ja ülimääraseid à 3 kr. 53.

Rootsi ja soome külades ja taludes on majanduslikult mõtleval nooril praegu oskuste omandamisel, põllutöö ja külakultuuri ajakohastamisel ja põllumehete äraelamise kindlustamisel samaseid ülesandeid, kui eesti noortelgi.

Üks ühiseid ülesandeid oleks tihedam koostöö põhjamaade põllumajandushuvidega noorte vahel. Tingib seda silmapilk, mis oleviku ja tuleviku põllumehelt nõuab koostööd ja liitumist turgude võitmisel ja määramisel.

Rootsi noorsoo vastava ajakirja viimases numbris (J. U. F. Bladet: Maanoorte ühingu ajakiri) käsitabki ajakirja toimetaja Sigurd Svensson neid koostöö küsimusi, millised seni elavamalt toimunud vaid taani ja rootsi vahel. Ta soovib 1932. a. kohta: 1) saata naabermaise informatsioone (esindajaid, kõnelejaid, artikleid) ja 2) tegelasi, kes seal uuriksid naabermaade noorsooliikumist ja sellest kõneleksid kodumaal; 3) korraldada õppekäike naabermaise.

Lubatagu siinkohal tuua väike iseloomustust rootsi vastavast organisatsioonist Svenska Jordbrukare Ungdom Föreningen (rootsi põlluharijate või maanoorte ühing) Ühing on väljaspool poliitilisi erakondi asutatud 1913. aastal ja sarnleb suures joones meie ÜENÜ-le. Ta eesmärgiks on tõsta maanoorte hariduslikku tasapinda kasvatada koduarmastust, luua maale tervet õhkkonda, tõkestada noorte linnavoolumist ning süvendada põllumajanduslikku teadmist ja huvi. Ühingu on praegu üle 400 osakonna üle 20000 liikmaga, kes enamuses juba koolist lahkunud noored, kuid üksikutes eriklubides ja üksikute põllum. erijärgude ümber tegutsevad ka kooliealised. Põllumajandusalal töötatakse teatud ringkondades kindlate konsulentide, nõuandjate järelevalve all. Alatakse kõõgivilja kasvatamisega, millele järgnevad põlluviljad, koduloomad, j. m. põllum. alad. Sügisel korraldatakse kasvatatud saaduste tarvitam. ja säilitamise oskuste omandamiseks ühiseid kursuseid (ka poisilastele), või koolikõõgipäevi (skolkõõsdagar). Müügile minevad saadused saadetakse turule ühiselt ühingu kaubamärgi J. U. F. mäjal. ristikehjnaga) nime all ning iga klubi liige tunneb end kohustatuna ühingu märki ja au kaitsma. Võisteldakse tasuvuse alal, mille kohta peetakse täpset arvet. Ühiselt korraldatakse ettekandeid, kursuseid, õppekäike, näitusi, jne. Teises järgus taotletakse kaunis hoogsalt ka metsaasjandusega ja üldise loodusekaitsesega.

Kuna ühingu sihiks on ka muu kultuuritöö üleriiklikus matuses, siis on ühing loonud kindla kontakti koolidega ja r.-ülikoolidega ning tal oma laulukoorid, näiterühmad, rahvatantsugrupid ja orkestrid, võimlemisrühmad jne. Töötab 250 õpperingi, kus eeskätt põhjamaade kirjandus tähelepanu leiab.

Ilmub oma ajakiri J. U. F. Bladet, kaks korda kuus. Viimased numbrid on ilmunud laulu, võimlemise ja põhjamaade ühistöö erinumbritena.

Ühel J. U. F. juhi pastor Einar Brundiniga oli nende ridade kirjutajal juhus mõtteid vahetada k. a. suvel S. N. Laidu juubelpidustustil Mikkelis.

Soomes on üks vanemaid noorte koondejaid põllumajandusaladele olnud soome

„Meie sööme nüüd igapäev Puhki värskaid kaerahelbeid sest need on väga head, ega pole emal kallid osta . . .“

naiste Marta Liito, kes läinud aastal pühitses oma 30. a. juubelit ja kellel praegu 30633 liiget, oma häälekandja, 3 kodumajanduskooli oma söögimajad, kohvikud ja nukutööstus ning kelle teenistuses üle 200 konsulendi. Selle ühingu noorteringis on peaauglikult tütarlapsed tegelenud kodumajandusaade ja köögiviljakasvatusega. Teotsevad 270 õppeingi 5762 osavõtjaga ja umbes 15) maafundusklubi ligi 3000 liikmega.

1928. a. loodi soomes 18 suuremat maatulunduses teotsevast seltsist ja liidust esitajate nõukogu noorte tööd juhtima, milleks maa jagati 4. jaoskonda. Klubisid töötas läinud 1930. a. soomes (martaliidu erilisel juhendatud klubid ja rootslaste omad juurdearvamata) 136 kokku 17.005 liikmega ning kuulus nende viljelusalla 1930. a. 306,9 ha. Klubi liikmete vanadus on harilikult 12 kuni 18 a. kelledest enamus (55,3 prots.) tütarlapsed. Töömeetodid pea samad, mis Rootsis.

Lisaks sellele on ka soome noorsooliitu kuuluvatel noorsooühingutel (nuorisoseura) nagu ÜENÜ-igi olemas vastavad põllumajandusharud ja kaunis laialdaselt välja arenenud põllumajanduslik tegevus. Ka on soome noorsooliidu (Suomen Nuorisliitto) praegune esimees prof. Vilho A. Pesola, kellelt käes-

oleva aasta „Eesti Nooruse“ o'it. numbris ilmus artikkel, tegelik põllumees ja riikliku sordi- ja katsejaama juhataja Helsingi lähedal.

Üldiselt on meie lähima põhjamaade noorus agaralt põllumajandustöös ning juhivad sinna tugevalt ka nende riikide põllumajandusilmele kohandatud algkool. Nii on ka soome maakoolide autes õppekavades (maalaiskantsakoulun opetussunnitelma) õppeainena kavatsatud põllumajanduse, koduloomade tundmaõppimise, majapidamise, koduümbruse tundmaõppimise ja tervishoiu ainevallas, mis noort inimest lähendavad majanduslikule mõtlemisviisile ja koduümbrusele.

Kokkupuutumine ja koostöö nende maade noorte isetegevusega võiks olla eesti noortele ainult kasuks. A. Meikop.

Noorte põllumajandusringide rinnamärgist.

Lugedes ajalehti ja ajakirju võib leida teateid uute noorte põllumajandusringide, harude ja klubide asutamisest. Ringides tegelevate noorte omavahelistel koosviibimistel on sagedasti mõtteid vahetatud laiemal koostöö ja sõprussidemete loomise üle. Selleks korraldatakse mõnel pool külastusi, pidustusi ja koosviibimisi tähtsamatel päevadel (aastapäev, näitused, üldkoosolekud jne.),

mis kahtlemata on väga soovitatavad. Ent niisugune tutvumine on võimalik lähemate ringidega, kaugemal asuvad jääksid ikkagi võraks ja tundmatuks. Häächs sõruse edendajaks põllum. teotsevate noorte vahel võiks olla ühine rinnamärk. Märjst võiks pikema jututa tunda töökaaslast ka hoopis teisest maakonnast. Saaremaa noorte vaheline koosolek Kõljalas, möödunud suvel. 4. aug. tunnustas noorte ringide rinnamärgi vajalikuks ja valis selleks õnne sümboli neljalehelise ristikhelina lehe s.o. sama, mis on tarvitusel ka noorte põllum. ringide kodumaal Ameerikas. Märjst kinnitati järgmine: roheline neljaleheline ristikhelina leht, valgel alusel, ühes sentimeetrilise lähimõõduga, kuldäärega (raami) sõõris, kus iures leht oleks üleva. varts all pool. Oleks soovitatav, et põllumajanduslikult tegelevad noored märjst küsimust kaaluksid ja sellele põllumajanduslikkudes ajakirjades ja „Eesti Nooruses“ sõna võtaksid. Siin kirjeldatud märgist huvitatuid palun küsimustega pöörata Vaivere noorte põllum. ringi poole. Aadres: Kaarma S.v. Käidu p. Kurusaar. Aleks. Veegen.

Maa algkool tõukab noori linna.

Suur tähtsus noorte elus maal on algkooli õpetajatel, kes saavad noori eluteele. Kahjuks omavad paljud algkooliõpetajad ebaõige vaste noorte inhimises, keskudes noori kooliõpilasi, talulansi eemale oma kodutalust. Kõneldakse üleva. linnast ning ihibitakse linna. Valmistatakse pääasialikult edasiõppimiseks ning soovitatakse paremail, andekamail lõpetajail iatkata keskkoolis. Sisendatakse lastesse haritlasmeelsust ja

kõllaarmastuse asemele linnaigatsust. Kuid võimatu on maarahval saata kõiki lansi linnakooli, ja kuigi saetakse, siis tulevad hiljem ette raskused, mis sunnivad katkestama koolitamist. Lapsed aga, kes näinud linnaelu meelitavaid mugavusi ning kellele iuba algkoolis sisendati linnavaimu, on kaotanud huvi mastööle. Ollakse lootustes pettunud ning andutakse moe- ja lõbuelule. Töö tundub sarnastele „haritlastele“ raskena, kui mitte vastikuna. Katsutakse unustada raskusi ebapositiivsel teel. Paljud nii pettunud andekad noored on sattunud libedale alkoholiuima teele ning „andekamad“ lapsed on ühel või teisel teel kadunud ühiskonnale.

Kuidas siin parandust teha? Tarvis enam maapäraselt ja majanduslikku mõtlemisviisi algkooli õpetajatele. Tuleks juhtida lapsi rohkem maa vaimu ja lõpetajatele tuleks soovitada õppimise iatkamist kutsekoolides, kus õppimise odavam ja maala. Jõe kättesaadavam (lühem õppeaeg). Pääle selle peaks õpetajad elavamalt arendama ia osa võtma maaelust ja kultsist. Algkooli lõpetajaid tuleks organiseerida ühte organisatsiooni, mis hoiaks noori koolile ligemal.

Kuidas mõned algkooliõpetajad suhtuvad selt-siellu, sellest järgimine näide: Läänud aasta kevadel asutati siin, Tartumaal K. vallas rühma noorte poolt noorte-maatulundusklubi. Iuhatusse valiti iuhativale kohale K. algkooli juhataja hr. T. lootes temalt energilist kaasabi ja juhtimist klubi elus. Ent hr. T. ja temaga ka kogu juhatus unustas ülesande ning organisatsioon haihtus surnult sündinuna. Kuuldub sarnast kurtmist ümbruses mujalgi.

R. K. Kodijärvel.

Muljeid ÜENÜ esituskogust.

ÜENÜ sügisene esituskogu koosolek peeti 21. ja 22. nov. s. a. Tallinnas. Osavõtjaid peaaeguast kodumaa kolkast. Tehti kaks päeva loovat tööd, ja ei puudunud isegi jultseivad momendid, kus noorusele omane noorustulit lõkkele löi.

Nii võeti vastu ÜENÜ kodukord, kus elavaid sõnavõtmisi põhjustas kavast ettenäh-

tud n. n. teenete märk. Keskjuhatus oli oma poolt esitatud kodukorra kavast ette näinud hõbedast ja kullast valmistatud erilised märgid, millised annetatakse neile, kellel on teenid ÜENÜ suhtes. Räägiti poolt ja vastu, lõpptulemus: küsimuse otsustamine määramata ajaks edasi lükata. Üldiselt näis valitsevat märkide vastane meeleolu.

Rohkesti tekitas sõnavõtmist ka karskus-elureformi toimkonna ellukutsumise küsimus, millise esitas nrs. O. Ibus.

Tulid nähtavale kaks leeri—karskuse pooli-dajad (nende seas oli ka mittekarstklasi) ja vastaseid.

Mõnestki sõnavõtmist paistis rahulolema-tus praeguse noorsoo kasvatusliikumise suh-mise suhtes ja sellist mõtteavaldust leiamegi „Üliõpilasteleht“ nr. 12-st, mis äsja ilmus.

Lõpuks otsustati siiski ellu kutsuda kars-kus-elureformi kesktõimkond, mis vastavat tööd organiseeriks külanoorsoos eriti.

Ei saa mainimata jätta sisukaid referaate, kus nii mõniq praktiline küsimus käsitamist leidis ja tegelikke töõjuhiseid külla kaasa anti.

Nrs-d J. Utno ja El. Ploom käsitasid va-

Artur

Meil

ÜENÜ
Suislepa
osak.
esimees.

hendeid, mis tuleks tegevuse mitmekesistamiseks teha ja ka põhimõtteid kuta kultuursemaks muutmise suhtes.

Pääsekreter Meikop anojis ülevaate põhjamaade noorsootööst ja näitas seda osa, mis noorsooikumisel olnud seal uidekultuuri mõttes, ja meil Eestiski on noortel palju teha, et meie kütlagi muutuks kultuursemaks. Nimetati fakti, et üijõpilaspere on seni jaanud vooraks noorsoolikumusele, eriti Ür.NU-le. See on kahlemata kurb tosiasi, aga selle üle loodan kunagi pikemaalt sona võtta „Eesti nooruse“ veergudel.

Eriline soojus saatis ettekandeid ja jäi tunne, et maa on see, kust kõigul aegadel on tulnud varake, teotaheline poiv ja maalt ei tule mitte nii kergemeelseit lahkuda, otsides linnast kergemat elu.

Siiamad emakese maa poole!

Vubisjn teistkordset ÜENU esituskogu koosolekul ja ei tunnud üksikuid selle organisatsioonie juhte sjiit-säält maalt ja linnast. Sain nii monegi juhiga lähemalt tuttavaks ja ma võin oma talenku sümpaatja kinkida sellele organisatsioonie ja neie noortele, kes vaatamata raskustele on sipeiga hoole ja agarusega üle kodumaa tööl.

Loodan, et kevadisel „istangjärgul“ näen sügisel olnud inimesi ja ka terve rida uusi — tubleid kodumaa tütreid ja poegi.

Seniks haad töötahet ja palju tulemusi.

Teile mu tervitus!

Art. Meil.

Tartus, 1. XII 31 a.

Kolm päeva tegevust.

(ÜENU tegelaste kursuse muljeid.)

Ei taha kirjutada esituskogust, millist nii kui nii ajakirjanduses käsitati. Meelesõbivamatena meelesuvad esituskogule jargne nud kolmepäevased noorie ÜENU tegeiate täienduskursused „kus põhjalikumalt süveneti üksikuisse noorsootegevusalaie küsimusisse ja kus veel kord „säilitati“ ja „kinnitati“ koosoleku päevil seotud sõprussõimeid.

Igal juhul andsid need kursused kuulajale väga palju. Mitte ainult teadmisi ja osausi, vaid õõgus neis noorustulid ja noorusvaimul

Kuulati avasii kõneusi noorustöö põhialuseist, harutati põhjalikumalt põllumajandusliikkude õppereiside küsimusi, kaaluti kirjandusharrastusvõimalusi maal, selgitati näitegevuse väljavaateid, vahetati mõtteid kehakultuurilise tegevuse arendamise, majandusliku seisukorra kindlustamise ja põllumajandusturu uute vaatekohtade elustamise alal.

Ja siis veel ühised käigud kunstinäitusele, suusanäitusele ning ÜENU võimlemisinstiituti!

Ei, oleks vaja olnud mitmed silmad, kõrvad, mitmed ja mitmed märkusteraamatud! Hooga ja innuga töötasid pliiatsid paberikohal, et märkida osagi seda, mida saaks kasutada ehk oma osakonnagi elus — oli hoogu referentidel ja kuulajail, kes Järvast, Harjust Virust ja mujalt istusid ühena noorsooperena

Lõpuks igaiiks neist 30 kursustele jaanud noorsoolasest tundis end nii umbes ministrina taskuformaadjs „kuna rändas ringi autogrammi soovijaid kümmete viisi. Ja kes neid siis keelaski! Anti nimi, aadresski, kirjutati mõned readki, et kevadisel esituskogul oleks juba enam-vähem tuttavaid. Ja siis see kursuste tähtsam osa: paarkümmend seltskondlikku mängu ja kümmekond r. tantsu ning see parkettpõrand — ei osanud kuidagi samu võtta „kuna harjutud talu konarlustega. Juhtus ikkagi ljbisemisi ja kukkumisi, kuid ega see ei heidutanud. Nii mõnigi tegi higi ja vaevaga oma esimesi tantsusamme libedal parketil. Pri. Raudkatsil oli aga meelo, paha, et polkasammud ei tule välja nii kergeina kui vajah, kuid taevast, kuidas sa saad hüpelda, kui nii mõnus on vedada jalgu mööda parketti, pole karta ühtki takistavat konarust.

Osa kursuslasi lahkumiseelses meelõolus.

Pikad olid need päevad, pikad ja sisurikkad. Võeti lisaks isegi õhtuid, kuid sellest hoolimata lõppesid nii ruttu. Ei uskunud kõrvu, kui juba tänati tehtud töö ja vaeva eest ja loodeti head jälleenagemist. Kahju oli lahkuda lühikese aja kestel nii armsateks saanud ruumidest, kuid kõlasid juba viimsed hüvastijätud, ning varsti veeresid vagunirattad saadetuina soojaist käepõigistusist, ikka suurendades vahemaad lahkujate ja maha jääjate vahel.

Kodu. Ajud aga töötavad, nüüd üba püüdes lahustada kõike kuuldu — nähtu ja rakendada seda tööle osak. elus. Tänu keskjuhatusete referentidele; parimad tervitused esitajale — ehk kohtume veel kunagi!

Heldur Vari Meekst.

ÜENU esituskogust.

ÜENU esituskogu sügis koosolek 21/22 novembril, mille kohta ülemal hra Meililt väike ülevaade, toimus hoogsalt ja elavalt. Esitajaid oli 43 osakonnast 79. Peale selle viibisid koosolekul mitmed ÜENU Kultuurnookogu liikmed.

Kustutati nimekirjast ÜENÜ Are, Hallikuvi, Hageri, Juuru, Jüri, Kadriina, Kehra, Kolga, Kuinamaa, Marimeisa, Neeruti, Paidiski, Palamuse, Sooru, Laupa, Kaari, Lelle, Raigu, Purga, Edro ja ktipia osakonnad, keeledest kümnekond ja ise likvideerunud, teise aga mitme aasta jooksul aruandeid pole saatnud.

Kevadest saadik juuretunud osakonnadest kinnitati: ÜENÜ Pagari, Tõrva, Soidina, Väinjärve, Kõrbja, Tammispea, Hagudi, Pira, Viuhula ja Auvere osakonnad.

Kinnitatakse ÜENÜ rekordid ja ÜENÜ võimlemisinstiituit. ÜENÜ keskorganide kodukorra narutamisel touseb teenemärkude juures veidi elavust, mis aga siiski näib enam tekitatud kui oluline.

Enam juba oimist elavust tekitab noorsoolase Ibiuse ettepanek karskuskesktoimkonna asutamise asjus ÜENÜ Keskjuhatusel juure. Tundub siiski ehk vast enam rahuoimematuse joont seniste karskusorganisatsioonide vastu kui karskusvastasust, sest lõpuks otsustatakse ikkagi kesktoimkond ellu kutsuua.

Voeli vastu järgmised resolutsioonid: ÜENÜ Esituskogu moistab teravat hukka meie poliitilise ajakirjanuse avaukkude tegeleste vastastikkuse mustamise ja mõniamise, mis süvendab vaenu rahva laiaades hulkaees meie maksva demokratia vastu ja hälvab kasvava noorsoo rahvustunde puitust ning süvendab noorsoos hoolimatust ühiskondliku ja riikliku iseseisvuse vastu.

2. ÜENÜ Esituskogu kohustab keskjuhatus oma lähemasse töökavasse võtma ja ellukutsuua keskjuhatusel juure näitekirjanuue keskladu, kuijõrd see aineiselt läbiviidav.

3. ÜENÜ Esituskogu arvestades maa raskete majandustingimustega, nõuab, et 1) kooli ja omavalitsuste ruume antaks noorsooühingutele tasuta kasutamiseks; 2) et kaotataks maakondades ja linnades lõbustusmaks hariduskultuur, riigikaitse ja noorsooühingult, kuna eitaval korral muutub vaharidustöö, eriti noorsoos täiesti võimatuks.

4. Esituskogu lejab, et noorsootöös tuleb seada tähtsale kohale põllumajanduslik tegevus milleks:

a) iga osak. tegevuskavva võtta võimalust mõõda põllumajandusalad ja korraldada eeloleval talvel põllumajanduse seisukorda ja väljavaateid selgitavaid kõnekoosolekuid ja põllumajanduspäevi; b) osak. juure, kui selleks eeldused ,kutsuda ellu põilum. harud.; c) kevadel asuda teostama kohapeal nõuetele sobivaid tulunduslikke ettevõtteid vastavalt maatulundus toimkonna poolt väljatöötatud kavadele.; d) erilist rõhku panna meie maakodude süstemaatilisele korraldamisele, selleks korraldada kodukaunistamise võistlusi.

ÜENÜ kesknõukogu

sügiskoosolek toimus 19. novembril s. a. ÜENNÜTO rumes.

Juhatas nõukogu esimees O. Köster.

Kuulati ära informatsioon ÜENÜ suvihooaja

tegevusest ja ettevõtetest, mille järele tegevus osakondades süvenemas. Võib mainida juriöö malestamist, mida vidi hoogsalt läbi üle 30. osakonnas. Ka muidu võib märgata ÜENÜ osakondade juhlivae kohtae ase-tumist meie seltskondlikus elus. On suve ja sügise jooksul korraldatud terve rida suur-piustusi laulupidude, noortepäevade, põllu-majanduslikkude päevade jne. nime all. (Tartu, Marjamaa, Narva, Järvakandi, Kiiltsi, Iisaku, Rõuge, Laekvere).

Maist alates on registreeritud 16 uut osak.

On osavõetud Soome-Ugri kultuurkongressist, Soome Noorsoo 50. a. juubelist, põhjamaade noorsoopiidustusist Kopenhagenis.

Keskjuhatusel poolt on Tallinnas ellukutsu-tud ÜENÜ võimlemisinstiituit ja selle juure rahvamängude ja rt. sektsioon, loodud põllu-majandus ja rahvamängude kesktoimkonnad keskjuhatusel juure.

Palju tööd annab Keskjuhatusel praegu loterii läbiviimine ja ajakirja „Eesti Nooruse“ arendamine.

Kesknõukogu poolt otsustatakse nõukogu täjendada järgmiste uute liigetega:

Riigikohtu esimees K. Parts; minister J. Hüneron; hasomjni tead. ja kunsti osak. direktor G. Ney; pangamehed ja töösturid Puhk, Kilgas, Öpik, Baars, Heinrichson; arhit. Habermann; kunstn. A. Laipmann ja Miina Hermann; toimetaja H. Oiderman; agronomid Te alane ja Kigaste; proudad Ramot, Einbund, Päts, Reisik, Martinson, Kaber, ja preilid Raudkats, Kurfeldt.

Kinnitatakse majandus, kehakultuur, maatulundus ja haridustoimkondade aruanded ja töökavad.

ÜENÜ osak. elust.

KURESAAREST.

Kauemat aega tunti Kuresaarest vajadust iseseisva noorte koondise järgi. Võis kuulda, et Kuressaarest on igav, pole kuhu minna, ei tehta osak. dagi jne. vaatamata sellele, et tegutsevad siin mitmed organisatsioonid. Viimased on aga kõik eriülesannete ja erihuviduude ning paljudele noortele ei sobi nende tegevuskava ega pole neis ka nooremal generatsioonil palju tegevusruumi. Puudus ajakohane erapooletu, ühendav noortele töödandev koondis ning kuressaarest noorus veetis tegevuseta ja killustatud elu.

Neist asjaoludest aetuna tekkis allakirjutanul mõte noorsookoondise asutamiseks, kus leiduks vabaks isetegevuseks võimalusi nii mees- kui nainoortele ning milline noortepere asuks kultuurhariduslikul

N. LUKS.

ÜENÜ. mõtte algataja ja asutaja liige Kuressaarest.

slusel ja väljaspool poliitilisi ja usulisi rühmitusi. Selleks osutus kohasemaks ÜENÜ. Leiti asutajaid liikmeid, kutsuti kokku asutamiskoosolek ning 15. nov. 1931. a. toimuski ÜENÜ Kuressaare osakonna asutamine vaikselt ja ühemeelselt nagu see meie rahulikule kodulinnale kohane. Ühel häälel otsustasid Kuressaare noored liituda ÜENÜ manneri suure perega. Valiti ajutine juhatuse, kuhu kuuluvad noorsoolased J. Treufeldt, N. Luks, A. Bergmann, T. Lõuk ja O. Varts.

Osakonna tegevus saab arvatavasti ulatuma maalegi. Kuressaareski on seni liikmeksastumise soovivaaldusi väga paljudelt noortelt, kes soovivad teosteda väga mitmesugust tegevusharude.

Raskusi sünnitab veel oma ruumide puudus, kuid usume, et ka neist ühisel jõul üle saab. Tahaksime loota, et Kuressaare noorsugu, kes seni liikund igavuse tähe all, nüüd tegevusse rakenud enda huvikohases koonduses. Selleks jõudu ja edu.

N. L.

ULILAST.

ÜENÜ Ulila osakonnas näib järjekindlat tegevuse tõusu. Kuna juhatuses agaraid noorsoolasi — on osakond võitnud ümbruskonnas täieliku usalduse ja poolehoidu. Laulukoor töötab kohaliku algk. juhataja hr. Albert Saare juhtimisel järjekindlalt. Üldlaulupeo laulud on enamikus juba selged.

Osakond korraldab 1. detsembril isamaalise õhtu. Ja peatselt algavad üldhariduslikud kursused,

J. Visman.

millised kestaks vaheldamisi pikemat aega. Kursuste kavast on: põllumajanduse, aiandus-mesinduse, kodukaunistamise, kehakultuuri, tervishoiu, kirjanduse ja ühistegevuse küsimusi.

Detsembri esimestel päevadel toimub „Eesti Nooruse“ õhtu, kus „EN“ levingu suurenemist propageeritakse — vähemalt iga kolmas osakonna liige on kohastatud „EN“ tellima.

Töötab oma keelpillide orkester venaksete Hubert ja Gustav Joostide juhtimisel, milline mõnekuulise tegevuse järele võitnud üldise poolehoidu. Instrumendide võlg 180 krooni, on juba tasutud.

Osakonna tegevuse tugevamaks tõukajaks on noorsoolane J. Visman, kes, kuigi ta teistes kohalikkudes org-ides kaasa tõmbab, oma peamiseks tööks siiski võtnud osakonna tegevuse arendamise. Osak. majandusministrina on ta tihti kaalule pannud isiklike summe, et läbi viia algataval ettevõtetel ja kavatsusi. Ruumide puudusel on juhatuses koosolekud ja näiteproovidki toimunud tema korteris.

On kavatsus teiste lõuna-eesti osakondadega astuda ligemasse kontakti, et oleks ka Tartus võimalus korraldada lõuna-eesti osakondade tegelastele täiendamis kursuseid. Loodan — l.e. noorsoolased võtavad kontakti ja koostöö küsimusi tõsiselt. —

ÜENÜ suurele perele rõõmsaid jõuluid soovides

E. Järve

ÜENÜ Ulila osakond korraldas 1. detsembril kell 8 õhtul Ulila vallamajas langenute mälestamiseks „Isamaalise õhtu.“ Rahvast oli murrua kokku tulnud. Sütitavate kõnedega esinesid osak. esimees E. Järve ja üliõp. Karl Raudsepp Tartust. Ohkaunistas osak. segakoor lauludega. Lõpusõna ütles Karl Norman, mille järele lauluga „Eestimaa mu isamaa“ vägevate helide saatel lõppes meeleolurikas õhtu, mis kõigisse osavõtjasse sügava mulje jättis.

Osakonnal on palju ilusaid kavatsusi teostamisel. Muuseumis peame ka kehvemaid õpilasi meele. Nii korraldab osakond 21. nov. peoõhtu kehvemate õpilaste toetamiseks ja 12. detsembril jälle samaks otstarbeks, olgugi et meil endil kõvasti näpud põhja ulatavad. Kuid see siiski on tarvilik, et rahva üldist lugupidamist endale tõmmata. Ma loodan, et see meil ka korda läheb, kuna me sihid ja püüded ausad on. Soovin osakonna nimel rõõmsaid pihi kõigile ÜENÜ noortele.

J. Visman

KAIUST.

ÜENÜ Kaiu osakond on agaralt tegeutsenud spordi harrastamisel, eriti aga maadluspordi alal. On olemas selleks vajalikud tarbed, on korraldatud maadluskursuseid, võistlusi Kuimetsa ja Juuru naaberseltside vahel. Osakonnal on olemas kaunis hea maadlusmeeskond, kust hea treeningu juures saaks lootustäratavaid jõude.

Esireas istuvad (alates vasakult teine) juhatusliikm.: prl. Mühlmann, sekr. H. Linder, prl. L. Lemberg, E. Brenner esimees, prl. Rikmann, E. Pärn — laekur; prl. I. Ruudi, J. Kütsen.

Viimasel ajal on pööratud suurt tähelepanu ka kodumajandusküsimustele. Korraldati 1. nov. — 1. detsembril ühekuuajaline majapidamis kursus, milliseid juhatas prl. H. Rikmann E. Naisliidust. Kursustest võttis osa pidevalt 31 inimest. Kursuste lõpul korraldati 28. nov. koosviibimine teelauga, millest osavõtt oli elav. Keskjuhatusel poolt käis kõnelemas keskjuhatusel liige nrs. J. Utno, kes tõi tervitust keskjuhatuselt kui ka ÜENÜ Rae osakonnalt.

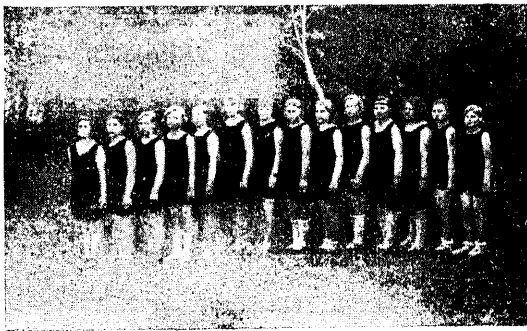
Osakonna juhatusel on kavatsusel asuda eeloleval kevadel koduümbruse kaunistamiseks ja korraldamisele korraldades selleks eeloleval suvel võistluse.

SELIKÜLAST.

Osakond asutati 22. dets. 1929. a., asukoht Seliküla asundus, Võhmata vallas, Järva-maal, Praegu tegutsevad osakonna juures 5 tegevusharu:

1) Näiteharu Johannes Valtini juhatusel — töötanud osakonna algusest seni, astudes üles pidudel Selikülas, Liutsalus, Järva-Jaanis, Raval j. m., kandes ette näidendeid, nagu: „Pilved“, „Salmisto“ ja teised.

2) Spordiharu Herbert Sonni juhatusel on korraldanud kergejõustiku harjutusi ja võistlusi jooksus, jalgrattasõidus, ja võrkpallis. Spordiharu on uute tantsude (fokside j.t. vastane ning harrastab endiseid eestitantse, milledega on esinenud pidudel ja jaanipöhitel. Erigrupina töötab naisvõimlemisrühm.

ÜENÜ Seliküla naisvõimlejate rühm.

3) Karskusharu Edgar Reinarti juhatusel — esineb keelpillide kooriga enamasti igal osakonna peol ja sagedasti ka naaberseltside pidudel. Osakonna segakoor, Ado Kuljuse juhatusel, asutatud alles 1930. a. sügisel, on esinenud lauludega pidudel Selikülas, Liutsalus, Järva-Jaanis ja Paides. Võtab osa X eesti üldlaulupeost. Osak. juures töötab sügisest saadik 4. kl. eraalgkool.

Uusi raamatuid.

A. H. TAMMSAARE: Tõde ja õigus III. Noor Eesti Kirjastus.

Sisult põnevas III jaos kirjeldatakse päämiselt 1905 aasta sündmusi Tallinnas ja selle ümbruskonnas: streike, mitinguid, rüüstamisi, põletamisi. Mauruse kooli kangeline Hindrek liigub siin väga mitmesuguses seltskonnas. On esitatud hulk tuntud revolutsiooniaegseid tüüpe. Teos haarav ja kõitev ning väärrib esimesi kohte jõululauale.

U. S. T. REYMOND: Talupojad II. Talv. N. Eesti kirjastus. 342 lhk. 4,50 kr. Nobeli auhinnaga kroonitud poola klassiku Reymonti Talupoegade II köide jätkub põnevas käigus sündmustikku, mis algas I köites. Siin on hoogsa tegevuse ja talupoegade elukujutluste kõrval suurepäraseid loo-

duskirjeldusi ja tabavaid üldinimlikke elujooni. Kirglik armastus, perekonnatülid, taants ja kisklemine kõrtsis, naiste ketruskülastused, kohtuskäimised mõisnikuga, pärandustülid, kirikuskäigud, metsarajumise lõõmängud, preestrid, mõisamehed — maaelu täieline ringvool talve jooksul. Kirjeldus meisterlik. Soovitatav igale jõululauale.

A. JAKOBSON: Miika Valtsbergi roim. Esimene romaan tsüklist: Andruksonide suguvõsa. N. E. kirjastus. 450 lhk. 5,50 krooni.

Autor annab raamatus möödunud sajandi esimesel poolel valitsenud pärisorjuse olusil-kust süinge ja masendava pildi. Ent ka piiratud vabadusega ja tegevusega orjadel on mõtetevabadus. Autor juurdleb teoses nende tundeelulisel hingeavaldusel ja lahendab nende armatuse vahekordi.

OSKAR LUTS: Läbituule ja vee. Mällestused 3. 195 lhk. 3,25 krooni. Noor Eesti kirjastus.

Selles andes kirjeldatakse raamatu peategelase noore Andrese kooli- ja elujuhtumusi esimese kooliaasta järel kuni kihelkonnakooli astumiseni. Jutupildid lutsulikult elavad, tegelaste iseloomustus tabav ja nende hoogsalt joonistatud üleelamused südamesoojad ja kaasatõmbavad. „Veari“ teos jõululauale noortele ja vanadele.

M. J. EISEN: Meie jõulud. 150 lhk. 2,50 kr. E. K. S. kirjastus.

Ühestki muust pühast pole meil kogutud nii palju materjale, kui just jõuludest ja jõulukommetest. Prof. M. J. Eisen on siin tähtsama koostanud ning võtab järjekorras vaatlusele jõulu nimetuse, kestvuse, jõulu ettevalmistuse, jõuluimed, jõuluõled, tuled, jõulupuud, jõulutoidud ja terve rida igasuguseid jõulukombeid. Kalljuks on aga jõululaulud ja jõulumängud sellest raamatust välja jäänud.

Seletusist näeme, et jõulud on igivanu põhi-iam. pühi, milliseid (vanad eestl. pühitisesid toomap. nuudip. (27. dets. — 7. jaan.) ning nimetati neid ka taliste-pühadeks.

Jõulud olid sööma pühad. Üldiselt tuntud õlle ja vorstide (maukude) kõrval tunti veel jõuluorikaid, lemmleiba ning muid jõulutoite: Pärnus sõõdi ube: upid suhu, põmm põhku; mulgimaal — korpe; Põlvas — väikseid kapsapäid kaalijiviludega ja seaseljaga, Saugastes — küüdisesuppi; Harglas — kliistripudru; Saardes — läätkisid; Palamusel — nishuhust kolaskeid; Põltsamaal — odrakujelikke jne.

Näeme, et jõulukombeid on väga palju, erimaadel ja erinurkades isesugused. Nende meie esivanemate suurpühade kommete koostamine võiks sellepärast pakkuda mõndagi huvi laiem. hulkadele. Sobiks laulda nüüdki. Tule tule, Toomake,

jõua, jõua jõuluke,
et saaks jälle õlut juua,
õlut juua, makit maistal!

jõulud aga jooksvad lauda mööda,
vana sea selga mööda,
kirju kitsse külge mööda. A. M.

Tähed ÜENU sporditaevas.

Alljärgnevas tuues kokkuvõtliku ülevaate ÜENU noorte sportlikust tegevusest 1931. a. suvihooajal, avaldame ühtlasi sportlike tipp-saavutiste registri. See kõneleb iseenestest juba küllaldaselt, et ÜENU kokkuvõttes päris tugevasti kaasa võib kõnelda Eesti üldises spordiliikumises. Sest märgitud saavutised ütlevad, et on olnud võistlusi, on olnud innukaid noori sportlasi, on olnud konkurentsia ja on olnud ka sporttegelasi, võistluste korraldajaid ja juhte; et ÜENU pole enam spordiliikumises see „valge leht“, millest meile vaeulikus leeris kõneldi mõni aasta tagasi.

mates jooksudes oli parem Aleks. Gustavson (Tall.) ning pikemates endiselt A. Klemmer, hüpete silmapaistvam noor sportlane on A. Kuuse (Tall.), kelle saavutised: kõrgus 175, kolmik 13,73 (III tagaj. üldse Ees- tis), kaugus 641 on 18-aastase poisi kohta väga head. 175 hüppas kõrgust veel Laas (Tall.) ning E. Labent, kes tuli Tartu osakonda üle sügisel, viis kaugushüppe rekordi 654 peale. Kauguses on üldse 10 meest hüpanud üle 6 meetri. Viskete pärismeister on Valga Määrits täiel rindel. Temaga püüab konkureerida P. Puna (Tartu) ning on head

ÜENU Tallinna osak. spordieliit.

Ülemine rida vasakult: *Aksel Kuuse* (hüpete meister), *Aleks. Gustavson* (lühijooksude meister), *Hilmar Kadak* (osak. esivõistluste üldvõitja), *Artur Klemmer* (pikemate jooksude parim). Alumine rida: *Nelly Melldorf* (rekordvisked), *Richard Laas* (kõrgus 175), keskel *Olly Parts* (tublim nais sportlane), *Otto Kurvits* (mitmekülgne mees, visete võitja, kaugus 638), *Rex Birk* (parem naisrattasõitja) all keskel Tall. osak. spordiklubi juhatus ees *L. Tõnson* abiesim. ja *dr. H. Kukk* esimees.

Hooaja tegevuse täpne kokkuvõte selgub küll hiljem, kuid kesktoimikonnal on ka praegu küllaldasid andmeid, mis eeltoodud täiel määral kinnitavad. Kahtlemata erilist hoogu spordile ÜENU-s andis ringkonna võistluste süsteemi organiseerimine ja teostamine.

Seniste andmete järele on sportlik tase (eriti kergejõustikus ja rattasõidus) tunduvalt tõusnud. Kõik rekordid visetes ja hüpetes ning lühemates jooksudes on parandatud. Kümne keskmine on aga kõigil aladel tublisti parem läinud aasta omast.

Kui eelmistel aastatel siiski domineeris ainuüksi Tallinna osak., tulid k. a. esirjanda veel Tartu ja Valga. Ka rida maaosakondi (Simuna, Liiiguste, Valgjärve, Tori, Rõusa jne.) on arendanud rea lubavaid sportlasi. Lühemate

heidete-visete mehed veel Ratnik (Tartu) ja Leeber (Valga). Naisaladel kergejõustikus on ainuvalitseja endiselt Tallinna osakond.

Üllatavat tagajärgede tõusu näitas rattasõit. Tallinna osakonnas 5 rattasõitjat tõusid Eesti paremate hulka. E. Treimanil on 5 eesti rekordi (maanteel 1, 3, 5, 10 km. ja trekil 5 km.) ning Regina Birgil kaks eesti rekordi treki sõidus.

Kokkuvõttes võib öelda veel, et sportlik tegevus näitab suurt tõusu mitte ükski tipp-saavutistelt, vaid ka massiliselt. Seda just kergejõustikus ja rattasõidus, ka käsipallis. Kahjuks on endiselt sõõdis veel ujumise ja talispordi alad. Talispordile, loodame, tõusuajaks on alanud talv. Eks?

ÜENÜ rekordid.

II RATTASÕIT.

A. MAANTEEL.

I KERGEJÕUSTIK.

Meestele.

JOOKSUD:

60 m. Joller R.	Tall.	osak.	7,2
100 m. Pantalon L.	Valga	"	11,7
200 m. Gustavson, A.	Tall.	"	24,2
400 m. " "	"	"	54,2
800 m. Klemmer A.	"	"	2.05,8
1000 m. " "	"	"	2.44,2
1500 m. " "	"	"	4.14,8
3000 m. " "	"	"	9.17,6
5000 m. " "	"	"	16.28,8
10000 m. Milt, E.	Valga	"	41.06,8
60 m. tõkke j. (91,4 sm.) Tamm, E.	Tall.	osak.	9,9
110 m. " " Reinart, Joh.	Tall.	osak.	17,5
4×100 m. teate j. Tall. osak. (G. Jänes, D. Tiiderman, A. Gustavson, H. Kadak)			47,0
4×200 m. teate j. Petseri osak. meesk.			1.52,0
4×400 m. " " Tall. osak. meesk.			3.59,4
400+300+200+100 m. teate j. Tall. osak. meesk.			2.16,0
800+400+200+100 m. " " " "			3.41,4
10×100 m. teatejooks Tall. osak. msk.			2.06,6
10×400 m. " " " "			9.55,2

HÜPPED.

Kaugus h-ga Labent, E.	Tartu	osak.	654
kõrgus h-ga Kuuse, A.	Tall.	"	175
" " Laas, R.	"	"	175
" h-ta Hain, A.	Tartu	"	131
kolmik h-ga Kuuse, A.	Tall.	"	13.73
" h-ta Otti, H.	Tartu	"	8.59
teivas " " " "	"	"	305

TÕUKED, HEITED, VISKED:

Kuul 5,44 kg. Määrits, P.	Valga	"	16.19
" 7,25 " " " "	"	"	13.40
" mõl. k. kokku Määrits, P.	"	"	24.285 (13.06)
ketas 1,5 kg. Määrits, P.	Valga	"	48.58
" 2 " " " "	"	"	40.50
oda 800 gr. Leeber, E.	"	"	51.79
vasar 7,25 kg. Ratnik, K.	Tartu	"	33.15
raskus 12,5 kg. " " " "	"	"	13.36

Naistele.

60 m. Kelder, T.	Tall.	osak.	8,3
100 m. " " " "	"	"	13,2
200 m. Jürgenson, B.	"	"	26,8
400 m. " " " "	"	"	63,0
800 m. " " " "	"	"	2.29,6
4×60 m. teatejooks Tall. osak. naisk.			32,6
4×100 m. " " " "			54,4
Kaugushüpe Lemberg, E.	Tall.	osak.	482
kõrgushüpe Parts, O.	"	"	137
kuul 4 kg. Melldorf, A.	"	"	10.11
ketas 1 kg. " " " "	"	"	28.45
oda 600 gr. Parts, I.	"	"	26.47

a) meestele.

1 klm. Treiman, E.	Tall. osak.	1.23,0
2 klm. Vilberg, H.	Tall. osak.	3.24,8
3 klm. Treiman, E.	Tall. osak.	4.48,2
5 klm. Treiman, E.	Tall. osak.	8.22,7
10 klm. Treiman, E.	Tall. osak.	17.21,8
25 klm. Treiman, E.	Tall. osak.	49.49,3

b) naistele.

1 klm. Birk, R.	Tall. osak.	1.47,2
5 klm. Birk, R.	Tall. osak.	10.11,0

B. TREKIL.

a) meestele.

500 m. Saar, V.	Tall. osak.	44,2
1 klm. Treiman, E.	Tall. osak.	1.32,2
3 klm. Saar, V.	Tall. osak.	4.56,4
5 klm. Treiman, E.	Tall. osak.	8.08,6
10 klm. Saar, V.	Tall. osak.	18.02,3

Elmar Treiman.

b) naistele.

500 m. Birk, R.	Tall. osak.	51,7
1 klm. " "	" "	1.47,5
5 klm. " "	" "	10.04,9

Normid ja rekordid on kinnitatud ÜENÜ esinuskogu koosolekul 19. aprillil ja 21. novembril 1931 a.

Kursiõis trükitud tagajärjed on saavutatud 1931 a., hariliku kirjaga — eelmistel aastatel (lähemalt v. „E. N.“ nr. 5 s. a.) Kuigi hooaja jooksul on rekorde ületatud mitu korda, on ruumi kokkuvõtte mõttes vahepealsed rekordid (nagu A. Kuuse kaugus 641, P. Puna kuul 13.35 jne.) välja jäetud ja toodud vaid püsima jäänud rekordid.

H. N.

Eesti Noorus ilmub tuleval aastal võrdlemisi avardatud kujul ja suure kaas-töölise võrgu toetusel mitmekesise ja huvitava sisuga.

Erinurgad põllumajandusele ja keha- kasvatusele. Viimases osas ilmub järje- kindlalt kirjutisi ÜENÜ võimlemisinsti- tuudi juhatajalt Ernst Idlalt ning rahvus- mängu ja tantse prl. A. Raudkatsilt.

Kaastöölise hulgas väljapaistvaid jõude igalt alalt.

Vastutav ja tegev toimetaja August Meikop. Väljaandja Ulemaalise Eesti Noorsoo Ühenduse Keskjuhatus Toimetus: Eduard Riismann, Harald Nõmmik ja Juhan Jaik.

Naiste ja kodude ajakiri

„EESTI NAINE“

hinnata kaasa-anded „Väikeste
Sõber“ ja mustri ning lõike-
leht.

„EESTI NAINE“ ja „EESTI NOORUS“
ei võistle üksteisega.

Iga edumeelse noorsoolase laual

peab leiduma „EESTI NOORUSE“ kõrval
ka „EESTI NAINE“

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused.

NÕUDKE PROOVINUMBREID

12. AASTAKÄIK

Vanim perekonnaleht Eestis

„KODU“

eriti on tellijaile üllatavalt odav —
kõigest 25 senti nr. kättesaatmisega.

Tellimishind:

Veerandaastas (6 nrit)	Kr. 1.75
Pooles aastas (12 nrit)	3.25
Aastas (24 nrit)	6.—
Väljamaale veerandaastas	2.10

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutu-
sed ilma lisamaksuta. Tellida võib igast
numbrist peale ja ka otsekohe ajakirja talit.:
Tallinn, ajakiri „Kodu“. Pst. 76 Viru 14—6

Juhime „Kodu“ sõpradele tähelepanu
otsetellimise peale postiasutiste kaudu, sest
ainult sel kombel on kirjastusel võimalus
hoida hinda teistega võrreldes nii odava.

12. aastakäik

Kõigile senistele ja uutele Eesti
Nooruse kaastöölisele, sõpradele
ja lugejatele soovime

**häid pühi
ja õnnelikku
uut aastat!**

*KUMMI- ja METALL-
TEMPLI-TÖÖSTUS*

TELEFON:

437-16

Dipl. kellasepp-meister A. Treisalt

Tallinn, Paldiski maantee nr. 6

Suur valik

seina-, laua-, tasku- ja käekellasid
parematest schweitsi vabrikutest

I järgu kella- ja kullasepa töökoda

Ostan kulda, hõbedat ja kalliskive

Ükski naine, kel usku paremasse tulevikku, ei tohi olla ükskõikne nende tähiste vastu, mis kajastavad meie naiste lähemaid ülesandeid perekonna ja ühiskonna ülesehitavas töös, — seepärast tellib iga naine ajakirja „**Naiste Hääle**”

Eesti Naisliidu häälekandja

»NAISTE HÄÄL«

Ilmub üks kord kuus, kaantega, trükitud hääle paberile
Talitus asub Tallinnas, Rataskaevu 12, telef. 446-28

„**Naiste Hääle**” on ainukene naiste ajakiri, mille otsekoheks ülesandeks on naisi puutuvate õiguslike, majanduslike ja kutseliste küsimuste käsitlemine.

„*Naiste Hääle*” tellimishind on äärmiselt madal:
2 krooni aastas, poolaastas 1 kroon 20 senti.
Tellimisi võtavad vastu kõik E. V postiasutused.

Saapakreemi- ja küünlatööstus

Hans Viehmann

Paldiski m. 20, tel. 434-64

Tallinn

**

Valmistab tuntud headuses:
saapakreeme, rasvamäärdeid,
küünlaid, jõuluküünlaid —
mitmet sorti ja värvi, metalli-
puhastamise pulbrit j. n. e.

**

Tellimiste täitmise kiire ja korralik.

Muusikaäri

C. Leopas

Paldiski mnt. 14-a

Tel. 429-05

Müüb pianinosid, harmooniume, grammofoone: „His Masters Voice”, „Polydor” ja teisi keelpille ja nende osi ja tarbeid. Grammofoni plaate rikkalikus valikus, noote, suupille, reisikohvreid jne.

Rahvalik põllumajanduse ajakiri

»Uus Talu«

on põllumehe parim abiline ja
hää nõuandja.

„Uus Talu“ tellimishind on 1932 aastal endiselt
120 s. aastas. Ilmub iga kuu.

---

*Karjamajandusliku lisana ilmub
neli korda aastas*

„Loomakasvataja“

---

*Sisuka, pildirikka aastaraama-
tuna ilmub*

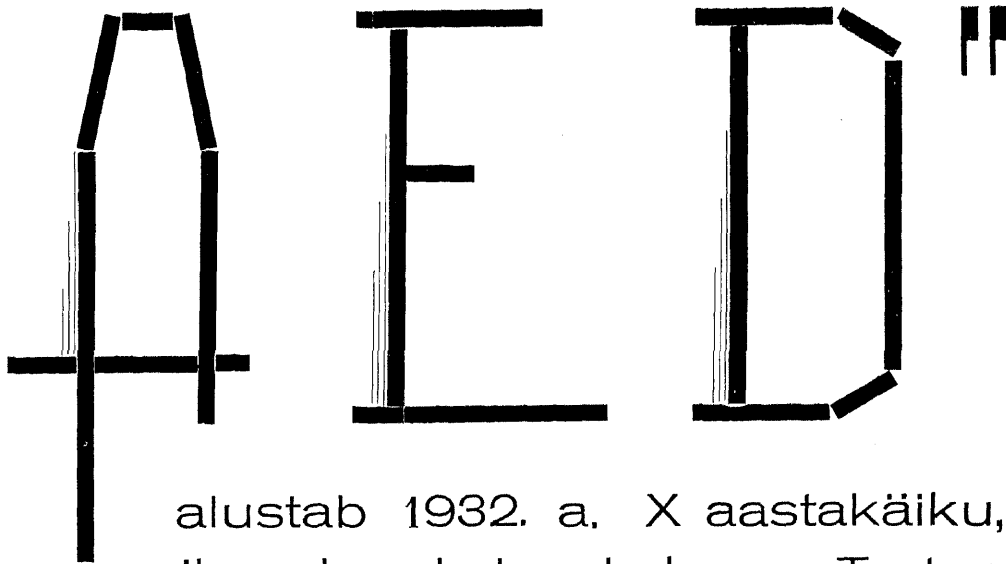
„Niit ja Karjamaa“

„Loomakasvataja“ maksab eraldi tellides 75 senti aastas, „Uus Talu“ lugejatele 60 senti. „Niit ja Karjamaa“ maksab eraldi tellides 1 kroon, ühes „Uus Talu'ga“ — 40 senti.

Kõik kolm ajakirja koos tellides maksavad
220 senti.

„Uus Talu“ ja lisasid saab tellida — posti-
asutustelt, tellimiste vastuvõtjatelt (piimaühingud,
kauplused, ühis pangad, põllumajanduse nõuandjad,
kontrollassistendid, haridustegelased, postitalud j. t.)
talitustest otsekohe või saates raha rahakaardiga või
kinnises kirjas tarviliku summa eest postmarke.

„Uus Talu“ aadress: Tallinn, Lai tän. nr. 41.

alustab 1932. a. X aastakäiku, ilmudes I kord kuus Tartus

TOIMETUS: aiand.-mesind. instruktor **A. Lange**, Ülikooli Taimehaiguste Kaitsejaama juh. dots. dr. **E. Lepik**, tegelik mesinik **K. Mäekala**, Ülikooli Botaanika aia õpet. aednik mag. **J. Port**, teg. mes. ja mesinduse õpetaja **M. Reinik**, Ülikooli Entomoloogia Katsejaama juh. **K. Zolk**.

Vastutav- ja päätoimetaja: Ülikooli aiand.-mes. õpetaja ja Katsejaama juh. **A. Mätlik**.

Tegevtoimetaja: agronoom **K. Hinno**.

„AED“ on ainuke aianduse-mesinduse ajakiri Eestis, see tõttu loevad teda kõik aednikud, mesinikud, põllumehed ja aiandusest-mesindusest huvitatud isikud.

„AIA“ sisuga tutvunemiseks nõudke **tasuta proovinumbreid** „Aia“ talitusest.

TELLIMISHIND: aastaks 2 kr., pooleks aastaks 1 kr. 20 senti.

Igale tellijale, kes f. „Aia“ 1932. aasta pääle tellib enne 15. jaanuari, kas postiasutuse kaudu ehk otsekohe või kirjateel „Aia“ talitusest, saadame tasuta raamatu:

A. Lange — „VILJAPUUDE VÄETAMINE“.

Hakake „AIA“ tellimiste vastuvõtjaks!

4- ja aastatellimise vastuvõtmise eest saadame Teile „AIA“ 1932. aastaks tasuta.

10-NE AASTATELLIMISE EEST lisaks veel Põllum. Käsir. III „AIATÖÖ ÕPETUS“, mille hind 4 krooni.

Nõudke tellimiste vastuvõtmise materjale ja proovinumbreid!

Tellida saab „AEDA“ ka igast postiasutusest.

Ajakiri „Aed“, Tartus, Lai tän. 41.

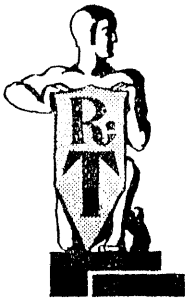
EESTI RAHVAPANK

ASUTATUD 1920

Tallinn, Suur Karja t. 19, omas majas. Telefon 425-55.
Telegrammid: Rahvapank, Tallinn.

ÜHISTEG. ASUTUSTE KESKPANK

Toimetab kõiki pangaoperatsioone. Oma laialdase korrespondentide võrgu kaudu otsekohene ühendus kõikide kodumaa linnadega, alevite ja rahvarikaste kohtadega. Keskpanga liikmeks on 225 ühistegelist ja omavalitsuslikku asutust.

Märkide & Väärtmetallasjade Tehas

ROMAN TAVAST

Valmistab võistlemata häduses:

Igasuguseid märke.

AUHINDADEKS:

karikaid,

peekreid,

medaleid ja muid

väärtmetallasju.

EMAILITUD SILTE

Tallinn, V. Roosikrantsi 6. Kõnetraat 452-79.

Esimesena loosib ÜENÜ Keskjuhatus oma **loterii**

Peavõit

1.000.000 s.

Viimased tähed veel müügil.

Noorsoolased, toetage oma liikumist, s. o. omandage ÜENÜ viimased loterii piletid.

Kaks tarvilikumat käsiraamatut kõigile noorsoo- ja kasvatustegelastele ja juhtidele on

A. MEIKOP'I

Noorsooliikumisest ja noorsootööst.

Täielik ülevaade noorsooliikumise algmest, kujunemisest, suhetest, ühingute sisemisest korraldusest, tegevusaladest ja tööaladest. Hind 3 kr.

ja

E. KUBJASE

Õpiringid.

Eneseharimiseks tarvilik käsiraamat

Juhtnõore ja kavu enda hoidmise täendamiseks igapäevase töö kõrval Hind 1 kr 25 senti. Kes saadab raamatute hinna rahas või postmarkides, sellele saadetakse raamat postikuludeta koju kätte.

Raamatukogudele maal ja linnades soovitame eestikeelset kirjandust suures valikus. Rakendustarbed, kantseleimaterjal, paberikaubad. Raamatute köitmine, töö nägus, tugev ja odav.

K-ü., „Rahvaülikool'i“ raamatukauplused,

Tallinnas, Harju tän. 48 ja Jaani tän. 6.